

T.C.
FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, PLANLAMASI VE
EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

OKULLAR HAYAT OLSUN PROJESİ
UYGULAMALARININ VE KAZANIMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Engin KARADAĞ

Hazırlayan
Ayla YURDUSEVER

Haziran 2014

T.C.
FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, PLANLAMASI VE
EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

OKULLAR HAYAT OLSUN PROJESİ
UYGULAMALARININ VE KAZANIMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Engin KARADAĞ

Hazırlayan
Ayla YURDUSEVER

Haziran 2014

ONAYLAMA SAYFASI

Enstitüsü : **Sosyal Bilimler**
Anabilim Dalı : **Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı**
Tez Konusu : **Okullar Hayat Olsun Projesi Uygulamalarının ve Kazanımlarının Değerlendirilmesi**
Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Engin KARADAĞ**
Tez Tarihi : **Mayıs 2014**

Bu tezin Őekil ve içerik açısından Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen kurallara uygun formatta yazıldığını onaylıyorum.

Yrd.Doç.Dr. Celal GÜLŐEN
Anabilim Dalı Başkanı

Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı 512813033 numaralı öğrencisi Ayla YURDUSEVER tarafından hazırlanan bu tezin Yüksek Lisans Tezinde bulunması gereken yeterliliğe, kapsama ve niteliğe sahip olduğunu onaylıyorum.

Doç. Dr. Engin KARADAĞ
Tez Danışmanı

Tez Sınavı Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Engin KARADAĞ .....İMZA.....
Doç.Dr. Eyüp ARTVİNLI .....İMZA.....
Yrd.Doç.Dr. Fatih BEKTAŐ .....İMZA.....

Bu tezin Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen kurallara uygun formatta yazıldığını onaylıyorum.

Doç. Dr. Mehmet KARAKUYU
Müdür

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, Okullar Hayat Olsun projesi uygulamalarının ve kazanımlarının değerlendirilmesi yapılmıştır.

Tez aşaması boyunca yoğun çalışmaları arasında değerli zamanını ayırarak bana rehberlik eden, yapmış olduğum çalışmaları değerlendiren ve destekleyen, çalışmama yönelmemi sağlayan, kişiliğiyle ve bilgi birikimiyle akademik yaşamımda yol gösterici olan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Engin KARADAĞ'a içtenlikle teşekkür ederim.

Anketlerin uygulanmasında gerekli desteği veren değerli meslektaşlarım ve rencilerime teşekkür ederim. Son olarak da sevgili eşim Erol YURDUSEVER'e ve kızlarım S.Buse YURDUSEVER ve Sude YURDUSEVER'e yüksek lisans eğitimim boyunca göstermiş oldukları sabır ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Haziran 2014

Ayla YURDUSEVER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemler.....	7
1.3. Araştırmanın Önemi	8
1.4. Sayıtlar.....	8
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar.....	9
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Yaşam Boyu Öğrenmede Okulların Önemi	10
2.2. Yaşam Boyu Öğrenme Projesi Kapsamında”Okullar Hayat Olsun” Projesi	11
2.2.1. Projenin Amacı.....	12
2.2.2. Projenin Gerekçeleri	12
2.2.3. Projenin Hedefleri	13
2.2.4. Proje Hizmetlerini Yürütecek Kurum ve Kuruluşlar	13
2.2.5. Proje Hizmetlerini Yürütecek Kurum ve Kuruluşların Görevleri	14
2.2.5.1. Milli Eğitim Bakanlığının Yükümlülükleri	14
2.2.5.2. Türkiye Belediyeler Birliği ve Belediyelerin Yükümlülükleri	14
2.2.5.3. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü Bölge ve İşletme Müdürlüğü Yükümlülükleri	15
2.2.6. Proje Kapsamında Okulların Kullanım Alanları ve Kullanım Maksatları	15
2.2.6.1. Konferans Salonları, Çok Amaçlı Salonlar ve Derslikler	15
2.2.6.2. Bilgi Teknolojisi Sınıfları ve Kütüphaneler	16

2.2.6.3. Spor Salonları.....	16
2.2.6.4. Okul Bahçeleri ve Oyun Alanları	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	18
3.1. Araştırma Modeli	18
3.2. Katılımcılar	18
3.3. İşlem	19
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR	21
4.1. Yöneticiler ve Öğretmenlerin Görüşleri	21
4.1.1. Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinde Yürütmekte Oldukları Etkinliklerin Neler Olduğu Hakkında Verdiği Bilgiler.....	21
4.1.2. Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinde Yürütmekte Oldukları Etkinlikler Hakkındaki Düşünceleri.....	21
4.1.3. Yönetici ve Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinin Amaçlarına Yönelik Görüşleri.....	22
4.1.4. Yönetici ve Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinin Öğrenmeye Katkısı ve Getirisine İlişkin Görüşler.....	23
4.1.5. Yönetici ve Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri.....	23
4.1.6. Yönetici ve Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesindeki Etkinlikler ve Uygulamalara İlişkin Görüşleri.....	24
4.1.7. Yönetici ve Öğretmenlerin Proje Sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı, Belediye ve Diğer Kurum ve Kuruluşlardan Yeterli Destek Verilmesine İlişkin Görüşleri.....	25
4.1.8. Yönetici ve Öğretmenlerin Projenin Hedefleri Doğrultusunda Beklenen Ölçüde Bir İlerleme Sağlandığını Düşünüyorlar İse Projenin Devamına İlişkin Görüşleri	25
4.1.9. Yönetici ve Öğretmenlerin Projenin Öğrenci, Öğretmen ve Veliler Açısından Getirileri Hakkındaki Görüşleri	26
4.2. Öğrencilerin Görüşleri	27
4.2.1. Öğrencilerin Proje Kapsamında Katıldığı Etkinlikler	27
4.2.2. Öğrencilerin Proje Kapsamındaki Ders Dışı Zamanlarda Okulda Katıldığı Etkinliklerin Faydaları Hakkındaki Görüşleri.....	27
4.2.3. Öğrencilerin Proje Kapsamında Yer Almasını İstedikleri Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri	28
4.2.4. Öğrencilerin Okullar Hayat Olsun Projesinde Karşılaştıkları Sorunlar	

Hakkındaki Görüşleri.....	29
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA VE YORUM	30
5.1. Projenin Uygulamaları	32
5.2. Projenin Kazanımları.....	35
ALTINCI BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	37
KAYNAKÇA	43
EKLER	45
EK-1.....	46
EK-2.....	47
EK-3.....	48

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Eğitimde Merkezden ve Yerinden Yönetim Kıyaslaması	6-7
Tablo 3.1. Araştırma Çalışma Gurubu	19
Tablo 5.1. Çevre Sakinlerinin Kullanımına Sunulan Okulların Fiziki Alan Miktarları...	33

Enstitüsü	:	Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı	:	Eğitim Bilimleri
Programı	:	Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programı
Tez Danışmanı	:	Doç. Dr. Engin KARADAĞ
Tez Tarihi	:	Haziran 2014

ÖZET

OKULLAR HAYAT OLSUN PROJESİ UYGULAMALARININ VE KAZANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayla YURDUSEVER

Bu araştırmanın amacı, hayat boyu öğrenme kapsamında devam eden “Okullar Hayat Olsun” projesinin uygulamalarını ve kazanımlarını değerlendirmektir. Ayrıca, gerek öğrencilere, gerekse her yaştaki çevre sakinlerine okul dışı zamanlarda eğitim imkânının sunulması suretiyle projenin yaygın olarak hayata geçirilmeden önce geliştirilmesine yönelik değerlendirmeler ortaya konulmaktadır.

Çalışma, nitel araştırmalarda kullanılan durum çalışması yöntemiyle yürütülmüştür. Veriler, 2013-2014 öğretim yılı döneminde Timur Ortaokulu’nda görev yapan 5 yönetici, 8 branş öğretmeni ve 12 öğrenci ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Veriler temel düzey ve içerik analizi ile analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre “Okullar Hayat Olsun” projesi uygulamalarının faydalı olduğu ancak, projenin ilgili kurum ve kuruluşlardan yeterli desteği görmediği tespit edilmiştir. Projenin daha başarılı olabilmesi için; merkezi yönetim ile projede yer alan kurum ve kuruluşların protokol kapsamındaki sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlayacak gerekli düzenlemelerin yapılması, sunulan eğitim ve etkinliklerin içeriğinin artırılması gibi çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayat Boyu Öğrenme, Yaygın Eğitim, Yetişkin Eğitimi, Yerel Yönetimler

University : **Fatih University**
Institute : **Institute of Social Sciences**
Department : **Educational Sciences**
Program : **Educational Administration, Supervision,
Planning and Economics Graduate Program**
Supervisor : **Assoc. Prof. Engin KARADAĞ**
Degree Awarded and Date : **June 2014**

ABSTRACT

ASSESSMENT OF ATTAINMENT AND IMPLEMENTATIONS OF THE PROJECT “LET SCHOOLS BE LIFE”

Ayla YURDUSEVER

Aim for this research is to evaluate the attainment and implementations of the Project “Let Schools Be Life” that proceeds in terms of lifelong learning. Likewise, It also is aimed to put forward assessments about improvement of Project just before it lives through presenting education opportunities for either students or citizens of any age in their spare times.

Study has been achieved by means of case study being used in qualitative research. Data has been obtained through semi-structured interview technique, conducted with 5 managers, 8 branch teachers and 12 students from Timur Secondary School during 2013-2014 education calendars. Data has been analyzed by basic level and content analysis.

Due to outcomes of research, it’s been identified that the implementations of the project “Let Schools Be Life” has been rewarding but hasn’t obtained enough support from relevant departments and authorities. To push the project and achieve its goals some diverse proposals regarding; enhancing content of activities and education offered, managing required regulations that will provide performing of responsibilities in terms of protocol of local administration, institutions and organizations participating in the project, have been implemented.

Key Words: Life Long Learning, Non-Formal Education, Adult Education, Local Administrations

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Sanayi devrimi ile birlikte yaşadığımız dünya büyük bir gelişim sürecine girmiştir. Dünya tarım toplumundan, sanayi toplumuna, sanayi toplumundan da bilgi toplumuna geçmiştir. Tarım toplumunda toprak, sanayi toplumunda sermaye ön planda olmuştur. Bilgi toplumunda ise bilgi ve bilgiyle donatılmış insan ön plana çıkmıştır. Bilgi ve bilgiyle donatılmış insanların, ülkelerinin ekonomik, sosyal ve kültürel olarak gelişmesinde büyük katkıları olmuştur.

Bilgi toplumunu sanayi toplumundan ayıran en önemli özelliklerden biri, bedensel çalışmanın yerini, zihinsel çalışmanın almasıdır (Dura ve Atik, 2002: 98). Bilgi toplumunun olduğu günümüz ortamında, öğrenme ihtiyacı gereği, yaşantımızın büyük bölümü eğitim alma ve bilgiye ulaşma çabası içerisinde geçmektedir.

Kişinin bilgi toplumunda saygın bir yer edinebilmesi için kendisini sürekli olarak geliştirmesi ve yenileyebilmesi gereklidir. Kişinin kendisini geliştirmesi ve yenileyebilmesi maksadıyla yapmış olduğu bireysel gayretlerine ilave olarak mümkün olabildiği kadar bu olumlu gayretler ülkenin topluma sunacağı imkânlar ile de desteklenmektedir. Ülkenin topluma sunduğu imkânlar sayesinde, sağlıklı bir şekilde yaşam boyu öğrenme ortamı sağlanmasına büyük katkıda bulunulmuş olur.

Ülkelerin ekonomik olarak gelişmişlik düzeyleri, eğitimdeki gelişmişlik düzeyleriyle doğru orantılıdır. Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyini belirlemede kullanılan en önemli ölçütlerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir. Genel olarak bakıldığında gelişmiş ülkeler, ulusal kalkınma çabalarının gerektirdiği insan kaynaklarını istenen nitelik ve nicelikte yetiştirmiş durumdadır. Buna karşılık, geri kalmış ülkelerin çoğu, ekonomilerinin gereksinim duyduğu insan kaynaklarını yetiştirme konusunda ciddi sorunlar yaşamaktadırlar. Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir. Eğitim sistemi bu görevini yerine getirirken; öğrencileri

retken birer yurttaş olarak görmeli ve onları rekabetler dünyasına, toplum yaşamına, meslekler dünyasına ya da ileri eğitime hazırlamaladırdır (TÜSİAD Yay., 2005: 46).

Türkiye’de; bilgi toplumu olabilmek, toplumla bütünleşemeyen kimselerin toplumla bütünleşmesini sağlamak, ekonomik büyümeye eğitim ile katkı sağlayabilmek maksadıyla, eğitim alanında önemli politikalar belirlenerek okulların sürekli olarak hizmet vermesi konusunda proje çalışmalarına ve uygulamalarına başlanmıştır. Dünyada meydana gelen gelişmeler paralelinde eğitim ve öğrenme ihtiyaçları düşünüldüğünde eğitim ve öğrenme hususu kişilerin yaşamları boyunca devam ettirilmelidir. Yaşam boyu öğrenme çerçevesinde okullara büyük ve önemli görevler düşmektedir.

1.1 Problem

Türkiye’de, artan nüfus ile orantılı olarak artan öğrencilerin okul ihtiyacını karşılamak üzere gerek devlet imkânları ile gerekse şahışlar tarafından okullar yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir. Özellikle uzun zaman faaliyet gösteren okullar, yerleşim yerlerinin merkezlerinde kalmıştır. Nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu şehirlerde bu durum daha da belirgindir. Bununla birlikte sağlıklı kentleşmenin tasarlanmaması ve toplumun ihtiyaç duyacağı yeterli fiziki mekânların planlanmaması sonucunda, eğitim imkânları ve sahip oldukları fiziki özellikleri nedeniyle gözler okullara çevrilmiştir.

Okulların fiziki şartlarının değerlendirilmesi suretiyle geçmiş dönemlerde de özellikle yetişkinlere yönelik yaygın eğitim uygulamaları hayata geçirilmiştir. Bu uygulamalarda meslek edinme, mesleğinde gelişme, meslek değiştirme ve yeni bilgi ve beceriler edinmek isteyenlere yardımcı olunmuştur.

Geçmişten günümüze kadar örgün eğitim dışındaki eğitim faaliyetleri değişik adlar altında süre gelmiştir. Yaygın eğitim, halk eğitimi, yetişkin eğitimi, okul dışı eğitim ve yaşam boyu eğitim gibi kavramlar, bazen aynı bazen de farklı anlamlarda kullanılmış ve tanımlanmıştır (Arslan, 1991: 21). Okullar Hayat Olsun projesi de Milli Eğitim Bakanlığı ile diğer kamu ve sivil toplum kuruluşlarının ortaklaşa faaliyetleri kapsamında yaygın eğitimin daraltılmış bir parçası olarak değerlendirilebilir. Yaygın eğitimde geçerli olan; toplumun ihtiyaçları, bireylerin ilgi ve istekleri ve hizmet anlayışlarına göre hazırlanan planlamalar çerçevesinde verilen

eğitim faaliyetlerinin, eğitim dışı zamanlarında okulların imkânlarının kullanılarak çevre sakinlerine ve öğrencilere sunulma şekli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yaygın eğitimin önemli amaçlarından bir bölümü, insanların devamlı yenilenme ihtiyaçlarının karşılanması, sosyo-ekonomik gelişme ve değişmenin oluşturduğu yeni ortamlara uyumlarının sağlanması ve örgün eğitimin eksikliklerinin tamamlanmasıdır. Benzer amaçlar Okullar Hayat Olsun projesi içerisinde yer almaktadır.

Okullar Hayat Olsun projesi; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren okulların eğitim ve öğretim saatleri dışında belediyelerle işbirliği yapılması suretiyle velilerin ve mahallelinin hizmetine açılması, öğrenciler ve yetişkinler için birer hayat boyu öğrenme merkezi ile yaşayan güvenli alanlar haline dönüştürülmesi, belediyelerin yeni bir mekân oluşturmaksızın meslek ve beceri kazandırma, spor, kültür, sosyal hizmetleri için okulların çok amaçlı kullanılabilmesi ve buraların ağaçlandırılması açısından önem taşımaktadır. Uygulamada, planlanacak eğitim faaliyetlerine çevre sakinlerinin de dâhil edilmesiyle bireylerin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye’de eğitimler; Milli Eğitim Bakanlığı, diğer bakanlıklar, yerel yönetimler, akademik kuruluşlar, kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları tarafından değişik alanlarda ve farklı uygulamalarla verilmektedir. Söz konusu eğitimler öncelikle ve ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığınca desteklenmektedir. Bunun yanında özellikle nüfus yoğunluğunun fazla olduğu şehir ve büyükşehir belediyelerinde yetişkin eğitim hizmetlerini içeren eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir.

Günümüz dünyasında ekonomik, sosyal ve teknolojik alanlarda yaşanan hızlı gelişmeler, örgütleri ve yönetimleri daha önce karşılaşmadıkları yeni durumlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Örgütler ve yönetimler bu değişmelere tepki verebilmek ve bu koşullar altında işlevlerini yerine getirmeye devam edebilmek için değişmek ve yenileşmek zorundadırlar (Kurt, 2006: 61). Merkezi idare ile yerel yönetimler arasında hizmetlerin niteliğine ve ülke ve dünya gerçeklerine uygun bir görev bölüşümü yapılması zorunluluk halini almıştır (Kızılcık, 2003: 148). Daha iyi ve ekonomik kamu hizmetlerine yönelik talep, iyileştirilmiş idari ve organizasyon yapıları ile karşılanmaktadır (Ameln, 2000: 27). Yerinden yönetim, ekonomik ve

sosyal değişimlerin oluşturduğu ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan en hızlı araçlardan birisidir ve günümüzde yönetimin önde gelen faktörleri arasında yer almaktadır (Bircan, 1991: 209). Eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasında sorumlu bir idarenin yanında görev bölümü yapılmış kamu ve yerel yönetimlere de ihtiyaç duyulmaktadır.

Dünya üzerinde etkisini her geçen gün arttıran yerelleşme eğilimleri eğitim alanında da etkisini göstermiş eğitim yönetiminde yerinden yönetim, yerelleşme, okul merkezli yönetim gibi eğitimde daha etkili ve verimli, okul ile ilgili konularda, toplumun katılımının sağlanmasını amaçlayan modeller gündeme gelmiştir. Genel amaç toplumun refah düzeyinin arttırılması ve merkezi düzeyde yaşanan bürokratik sıkıntıların önüne geçme isteği, eğitsel açıdan çocuklara daha iyi eğitim imkânlarının sunulması, okul açısından, yönetim, finansman, ğrenci politikaları, program ve personelle ilgili karar verme ve kontrol gücünün topluma verilmesidir (Kurt, 2000: 65). Yerelleşmenin n plana çıktığı ve eğitimin birçok yaş gurubuna yayıldığı ortamlarda sorunların bir bölümünün açılması daha kolay olacaktır.

Eğitim, geniş halk kesimini yakından ilgilendiren ve yaygın dışsallık yayan bir hizmettir (Tepe, 2007). Eğitimin yerelleşmesi eğilimine neden olan etkenler tüm toplumlarda benzerlikler göstermekle birlikte, her toplumda eğitim yönetiminin ve dolayısıyla eğitimin yerinden yönetiminin farklılıklar gösterebileceği ve hatta göstermesi gerektiği söylenebilir. Bu bakımdan, eğitimde yerel yönetimlerin rollerinin arttırılması ile ilgili hazırlanacak programlar ya da uygulamalar toplumlara göre çok farklı biçimlerde olabilecektir (Kurt, 2000: 69).

Eğitim ve ğretim hizmetlerine farklı ve daha geniş imknlara sahip yönetimlerin katılımının ve alınacak verimin artırılması için Milli Eğitim Bakanlığının belediyeler, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğinde bulunması ve bu görevleri onlarla koordineli olarak çalışması kaçınılmazdır. Milli Eğitim Bakanlığınca okul imkânlarının ve eklentilerinin öncelikle eğitim ve ğretim saatleri dışında belediyelere açılması suretiyle yetişkin eğitimi sorumluluğunun belediyelere verilmesi ortaya çıkan ihtiyacın karşılanmasında akılcı bir zm olarak görülmektedir.

Yerel yönetimlere eğitim hizmeti yürütmede yetki devredilmesinin olumlu sonuçlarından biri olan, parasal kazanca dayanmayan rekabetçi bir anlayışla, iller,

ilçeler, beldeler arasında daha iyi okul, daha kaliteli ve daha verimli bir eğitim ve öğretim hizmeti gerçekleştirmek amacı ile olumlu bir yarışma ortamı ortaya çıkaracak olması önemli bir avantaj olarak özellikle vurgulanması gereken bir husustur (TÜSİAD, 1995: 112). Yerel yönetim anlayışının en önemli üstünlüklerinden biri de, yerel özelliklere daha uygun eğitim programlarının yürütülmesini sağlamasıdır.

Ayrıca, eğitimin belediyeler eliyle yürütülmesi durumunda; yerel halkın belediyelerini daha yakından ve titizlikle denetleme istekleri, beraberinde yönetimde şeffaflığı ve demokratik katılımı zorunlu hale getirmektedir. Belediye faaliyetlerinde hangi olayların cereyan ettiği konusunda yerel halkın sistemli bir biçimde bilgi sahibi kılınmaları onların en doğal hakları sayılmalıdır. Yönetimin işlem ve uygulamalarının herkesin gözü önünde yapılması için gerçekleştirilecek yasal ve yönetsel düzenlemeler, belediye-yerel halk yakınlaşmasını, halkın yönetime güvenini ve desteğini sağlayacaktır. Ayrıca, ortaya çıkabilecek yolsuzluk ve istismarları önlemek bakımından da yerelleşme ile birlikte uygulanacak olan açıklık politikası önemli bir rol oynayacaktır (Güneş, 2006).

Yerel yönetimlere tanınan, vergi koyma ve merkezce tahsil edilen vergilere belli oranda yerel yönetim payı ekleme gibi imkânlar dikkate alındığında, yerel halkın özellikle ilköğretim, mesleki eğitim ve yaygın eğitim için gerekli finansmanı sağlaması esas olacaktır. Kuşkusuz eğitim için mali kaynak sağlama, eğitimin paralı olması anlamında değildir. Öteki yerel kamu hizmetlerinde olduğu gibi, eğitim hizmetleri de yerel yönetim çalışma plan ve programlarında yer alacak, gerekli finansman yerel gelir kaynakları ile sağlanacaktır (TÜSİAD, 1995: 111).

Eğitimde yerelleşmenin ortaya çıkaracağı avantajların yanında, getireceği dezavantajlar da vardır. Üzerinde durulması gereken dezavantajlardan biri; yerel siyasetçilere mali sorumluluk vermenin önemli riskleri de beraberinde getirebilecek olmasıdır. Bu riskler arasında en önemlisi yerel siyasetçilerin eğitim için kullanmaları gereken kaynakları, bölgesel bayındırlık faaliyetleri gibi kısa vadeli hizmetler için kullanmalarıdır. Yerelleşme, varlıklı ve yoksul bölgelerde yaşayan öğrenciler arasında var olan eğitim alanındaki eşitsizliği daha da arttırabilmektedir. Şöyle ki; varlıklı bölgelerdeki öğrencilere artan imkânlar sunarak daha iyi eğitim almalarını sağlarken, yoksul bölgelerdeki öğrencilerin durumunu daha da

kötüleştirebilmektedir. Bu durumda yerelleşmeden kazançlı çıkanlar varlıklı bölgelerdeki okullar ve öğrenciler olmakta, ülkenin düşük gelirli bölgelerinde yaşayanların aleyhine bir durum oluşmaktadır (Keskin, 2003: 7). Bu nedenle yerel imkânlardan yararlanma, yerinden yönetim anlayışında daha kolay görülmekle birlikte; bu imkânların yetersiz olması durumunda avantaj dezavantaja dönüşmektedir. Eğitim açısından bir değerlendirme yapıldığında merkezden yönetim ile yerinden yönetim arasındaki kıyaslama Tablo 1.1’de sunulmuştur.

Tablo 1.1 Merkezden ve Yerinden Yönetim Kıyaslaması

Merkezden Yönetim	Yerinden Yönetim
Eğitim programları, ülkenin bütününde standarttır. Ülkenin özellik ve gereksinimleri ön plandadır.	Okulun eğitim programı, yerel gereksinim ve özelliklere uygun olarak geliştirilebilir.
Okulların eğitiminin nitelikçe daha eşit olmasını ve böylece eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak daha kolaydır.	Eğitim kurumları arasında gerek ülke bazında gerekse yerel birim bazında bir eşitlik yerine rekabet ve yarış vardır.
Eğitim toplumdaki egemen güçlerin olumsuz etkisinden kurtarılabilir.	Bu etkiler, olumlu da olabilir. Bu da yerel birimde başarıyı getirir.
Eğitimi ülke düzeyinde planlamak daha kolaydır ve planlar daha başarılı olabilir.	Planlama yerel düzeyde olmaktadır.
Eğitimde finansman ve insan kaynakları açısından savurganlık engellenmiş ve daha dengeli ve rasyonel kaynak dağılımı sağlanır.	Eğitimin finanse edilmesinde ve insan gücü gereksinimlerinin sağlanmasında yerel olanakların sağlanması daha kolaydır. Ancak ülke genelinde rasyonel dağılım oluşmayabilir.
Yerel insan kaynaklarından merkezde yararlanmak zordur.	Yerel düzeyde nitelikli insan gücünden yararlanmada yerel olanakların sağlanması daha kolaydır.
Eğitim personelinin iş güvencelerini sağlamak daha kolay görülmektedir.	İş güvencesi, yarışmacı özellik nedeniyle daha düşüktür.
Personel ücret ve yükselmeleri daha dengeli olabilmektedir.	Personel ücretleri yerel özelliklere bağlıdır.
Nitelikli personelin merkezde istihdam edilmesiyle taşrada nitelikli personel istihdamı gereksizleşir ve dolayısıyla personel giderleri azalır.	Özellikle uzman düzeyinde eleman istihdamı, bunların temini zor olduğu için personel giderleri artar.
Sorunlara dışarıdan ve daha yansız, nesnel olarak bakmak mümkündür.	Sorunlar yakından daha iyi tanınır, fakat yansızlık yaklaştıkça zorlaşır. Yerel etki güçlerinden etkilenecek sorunların çözümü zorlaşabilir.
Kimi can alıcı durumlarda merkez örgütü daha acil kararlar verebilir.	Sorunların yerel örgütler ve yöneticilerce paylaşılmasını ve böylelikle çözümünü kolaylaştırır.

Merkezden Yönetim	Yerinden Yönetim
Merkezden kararlar genel olarak eksik bilgi ile verilir.	Yerel yönetimde ise kararlar daha fazla bilgiye dayanır.
Merkezci yönetimde bürokrasi daha fazladır.	Yerel yönetim anlayışı aşırı büyüyerek hantallaşan merkez yönetimin işini kolaylaştırır. Yapıyı dinamikleştirir.
Okul bina, araç-gereç ve donanımlar konularında standartlar geliştirmek daha kolaydır.	Yerel özelliklere uygun bina ve donanım sağlama imkânı daha fazladır.
Okul-aile işbirliğini sağlamak daha zor olabilmektedir.	Okul-aile işbirliğini sağlamada daha yüksek başarı elde edilebilmektedir.
Okulun toplum tarafından benimsenmesi daha zordur.	Yerel toplum okuluna daha fazla sahip çıkar.

(Akçay, 2006; Akt.Akgün, Şimşek, 2011)

Günümüzde yetişkin eğitimi ağırlıklı olarak halk eğitim merkezleri ve yerel yönetimler tarafından verilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının eğitim ve ekonomi ile ilgili yükünü azaltan halk eğitim merkezleri ve yerel yönetimler geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Bu kapsamda, Milli Eğitim Bakanlığının eğitim ile ilgili yükü azaltılmalı, geniş kitlelere ulaşabilen yerel yönetimler tarafından merkezi yönetim ile koordineli olarak kendi kaynaklarını eğitim hizmetlerine etkin olarak katılmaları sağlanmalı, yerel yönetimlere kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları destek olmalıdır. Bu çalışmada, Okullar Hayat Olsun projesi kapsamında eğitimin geliştirilmesi, eğitim konularının çeşitlendirilmesi ve eğitim faaliyetlerine işlerlik kazandırılması tartışılmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemler

Okulların eğitim ve öğretim saatleri dışında hizmet vermesiyle burada eğitim faaliyetlerine iştirak eden çocuk ve yetişkinlerin eğitim, bazı alanlarda mesleki ve kişisel gelişim ihtiyaçlarını eğitim politikaları doğrultusunda en doğru şekilde Milli Eğitim Bakanlığı ve yerel yönetimler belirleyebilir. Okullar Hayat Olsun projesi, kültürel değerlerimizin, mesleki ve sanat etkinliklerinin gelişimi ve çevreye karşı duyarlı olma algısının yaratılmasında önemli rol oynayabilecek potansiyele sahiptir. Bu tezin amacı Okullar Hayat Olsun projesi kapsamında öğrenci ve yetişkin eğitiminin daha da gelişmesini ve zenginleştirilmesini sağlamak ve yerel yönetimlerin eğitimde etkin rol oynaması gerekliliğini vurgulamaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

- Okullar Hayat Olsun projesinin kapsam ve gerekçeleri nelerdir?
- Yerel yönetimlerin ve kamu kurum ve kuruluşların projede yer almalarının gerekliliğı nelerdir?
  - Proje kapsamında günümüzde uygulanmakta olan eğitimlerin kapsam ve uygulamaları konusunda kazanımları nelerdir?
  - Projeye anlam katmak ve projeden alınacak verimin artırılması için yapılabilecek çalışmalar ve eğitim konuları neler olmalıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okullar Hayat Olsun projesi bir eğitim çalışması olduğı kadar değışik sosyal katkıları da bünyesinde bulundurmaktadır. Eğitimde ve sosyal aktivitelerde yerel yönetimlerin bu konularda katkı sağlayacağı kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada Okullar Hayat Olsun projesindeki eğitimlerin geliştirilmesi açısından yerel yönetimlerin rolü ve önemi bu konudaki uygulamalar ve literatür çalışmaları göz önüne alınarak ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve bu konu üzerine öneriler getirilmiştir.

1.4. Sayıtlar

- Araştırmada yerel yönetimlerin bölgelerindeki imkânları, ihtiyaçları ve sorunları doğru tespit edebilecekleri varsayılacaktır.
- Okullar Hayat Olsun projesinin kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimler tarafından yürütülmesinin projenin hedeflerine ve eğitimin amaçlarına ulaşmada önemli olduğı düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu araştırma betimsel ve teorik bir çalışma niteliğı taşıdığından, veriler görüşme yapılan ve materyaller vasıtasıyla araştırılan okullar ile sınırlıdır. Görüşmecilerle yapılan çalışmalar 2014 öğretim yılı ikinci dönemi ile sınırlıdır.

- Projenin protokol metni esasları doğrultusunda Okullar Hayat Olsun faaliyetleri verimlilik yönünden incelenecektir.
- Araştırma Okullar Hayat Olsun projesinin geliştirilmesi, iyileştirilmesi üzerine yapılacaktır.

1.6. Tanımlar

Yerel Yönetimler: Ulusal sınırlar içerisindeki değişik büyüklüklerdeki topluluklarda yaşayan insanların, ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan ve hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş olan anayasal kuruluşlardır (<http://tr.wikipedia.org>).

Yaygın Eğitim: Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere, gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında, onların; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim, öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tamamıdır (www.meb.gov.tr).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yaşam Boyu Öğrenmede Okulların Önemi

Eğitimin temelinde öğrenme etkinliği vardır. Eğitimin gerçekleşmesi öğrenmenin gerçekleşmesine bağlıdır. Bireyde davranış değişikliğinin meydana gelebilmesi için önce öğrenmenin gerçekleşmesi gerekir. Öğrenmeden söz edebilmek için (Kızılloluk, 2002: 10);

- Davranışlarda bir değişikliğin olması,
- Bu değişikliğin yaşantılar sonucu meydana gelmesi,
- Bu değişikliğin uzun süreli olması gerekir.

Özden'e göre eğitimin öğretimden farklı bir amacı vardır. Eğitim gelecekte pozitif anlamda her türlü ortama süratle uyum sağlayabilecek zihni esneklikte bireyler yetiştirmeyi amaç edinir. Fiziksel olarak belli şartlarda ve belli ortamlarda olmasına rağmen evrensel düşünceyi, evrensel oluşumları yakalayabilen bireylerin katılımı, eğitimin hedefini gerçekleştirdiğinin bir göstergesidir (Akt., Kayaalp, 2002: 40).

Eğitim yoluyla insanlar ya yeni davranışlar kazanırlar ya önceden kazandığı fakat yanlış olan davranışlar değiştirilir ya da önceden kazandığı fakat yetersiz olan davranışlara ilaveler yapılarak zenginleştirilir (Kızılloluk, 2002: 7).

Paylaşımına açık olabilen ve bilginin kaynağı olarak bizlere eğitim veren okullar, bilginin toplumsallaşmasına aracılık eden önemli kuruluşlardır. Hizmet verdikleri kitle, hizmet verme ilke ve biçimleri ile sahip olduğu fiziki koşullar dikkate alındığında okullar bilgiye erişimde fırsat eşitliğini ve öğrenmenin yaşam boyu sürdürülebilmesini sağlamaya yardımcı olabilirler.

Demokratik, modern toplumlarda eğitimin en önemli amaçlarından birisi yaşadığı toplumun ve dünyanın bir parçası olarak kendine güvenen ve topluma

katkıda bulunabilme bilincine sahip bireyler yetiştirmektir. Bu amacın yerine getirilmesi için öğrenciler, toplumsal olaylara ilgi duymalı, sorunların farkında olmalı, gerektiğinde hem kendileri hem de başkalarının iyiliği için harekete geçebilmelidir. Öğrencilerde bu farkındalığın yaratılmasında aktif katılım kavramı öne çıkmaktadır. Vatandaş katılımı, vatandaşların toplumda başkaları için yaşam koşullarını iyileştirmek, toplumun geleceğini şekillendirmek gibi amaçlarla toplum yaşamına katılma yollarını ifade eder (Adler ve Goggin, 2005: 237). Yaşam boyu öğrenme kapsamında okullar, hem öğrenciler hem de yetişkinler için bahsi geçen aktif katılıma ulaşma yollarını kolaylaştıran bir etkidir.

Sosyal katılım, bağımsız ya da bir grubun üyesi olarak, gönüllü hizmet faaliyetlerine katılma, burada aktif olarak tek başına ya da başkaları ile uyum içinde çalışma faaliyetlerini kapsamaktadır. Deneyimsel eğitimin bir şeklidir. Bu eğitimde öğrenciler insanların veya toplumun bazı ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan aynı zamanda öğrencilerin öğrenme süreçlerini ve gelişimlerini destekleyen fırsatlarla yapılandırılmış aktivitelere katılırlar (Jacoby, 1996: 5). Okulların sunacağı imkânlar sayesinde sağlanabilecek katılım, çocuklar ve yetişkinlerin çevre ile etkileşimlerinde önemli fırsatlar sunar, kendini bir gruba ait hissetmesini sağlar. Sunulacak imkânlar ile bireylerin başıboş davranışlarında azalma sağlanabilir.

2.2. Yaşam Boyu Öğrenme Projesi Kapsamında “Okullar Hayat Olsun” Projesi

Bireyler farklı özelliklere sahip olduklarından ve farklı şekillerde öğrendiklerinden dolayı süregelen eğitim yöntemini kabul etmek akılcı olmamaktadır. Kimi okuyarak, kimi dinleyerek, kimi yazarak, kimi konuşarak, kimi öğretmek daha iyi öğrenir. Yaşamın her anında farklı eğitim sistemleri değerlendirilmelidir. Bireylerin ihtiyaçlarına, ilgi alanlarına, kişiliğine ve yeteneklerine uygun bireysel veya toplumsal öğrenim yolları araştırılmaktadır. Yaşam boyu öğrenen bireyler ve toplum oluşturmak için eğitim kalitesinin ve ortamlarının artırılması şarttır. Bunun sağlanabilmesinin yollarından bir yöntemi de hayatımıza girmekte olan “Okullar Hayat Olsun” projesidir.

Bireylerin ilgi alanlarına ve kişiliklerine uygun eğitim alabilme olanağı sağlayabileceği değerlendirilen “Okullar Hayat Olsun” projesi 13 Aralık 2011 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Türkiye

Belediyeler Birliği arasında imzalanan protokolle yürürlüğe girmiş ve projenin koordinasyonu Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

2.2.1. Projenin Amacı

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren tüm okulların eğitim-öğretim saatleri dışında, hafta sonlarında ve yaz aylarında dersliklerinin, kütüphanelerinin, bilgi teknolojileri sınıflarının, çok amaçlı salonlarının, konferans salonlarının, spor salonlarının ve okul bahçelerinin belediyelerle işbirliği yapılarak velilerin, mahallelinin ve çevrenin hizmetine açılması; okulların öğrenciler ve yetişkinler için birer “hayat boyu öğrenme merkezi” ve eğlenme ve dinlenme aktivitelerine imkân veren “yaşayan güvenli alanlar” haline dönüştürülmesi amaçlanmaktadır (Protokol metni 2011).

2.2.2. Projenin Gerekçeleri

- Kıt kaynakların etkin kullanılamaması,
- Okullardan gündüz saatlerinin ancak % 30 unda yararlanılması,
- Öğrenciler, aileler ve halkın okullarda mevcut olan eğitsel kaynaklardan ve imkânlardan yeterince yararlanamaması,
- Çocuklar ve gençler için yeterli oyun ve spor alanlarının bulunmaması,
- Bilgi toplumunda eğitim ve hayat boyu öğrenme hizmetlerine yönelik talep artışı ve bu hizmetler için gereken bina, bakım ve diğer maliyetlerin yüksekliği,
- Çoğu yerleşim yerinde okul binaları ve bahçeleri dışında halka hizmet üretilebilecek bu büyüklükte başka fiziki kapasitenin bulunmaması,
- Belediyelerin toplumun ekonomik, sosyal ve fiziki kalkınmasından sorumlu belediyeçilik anlayışı gereği eğitimden sağlığa, spor faaliyetlerinden, zararlı alışkanlıklarla mücadeleye kadar birçok alanda toplumsal sorumluluk gereği hizmet üretme yükümlülükleri,
- Belediye hizmetlerinin yerellik prensibi gereğince sunulması gerekliliği,
- Gençleri ve çocukları şiddet ve zararlı alışkanlıklardan korumak için okulların güvenli bir sığınak olabilmesi,

- Şehirlerde mahallelinin öğrenme, eğlenme ve dinlenme faaliyetleri için okul bahçeleri dışında alanların olmaması projenin gerekçelerini oluşturmaktadır (Protokol metni 2011).

2.2.3. Projenin Hedefleri

Okul bahçelerinin fiziki yapılarına uygun projelere göre yeniden düzenlenerek Orman ve Su İşleri Bakanlığı, belediyeler ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde peyzaj ve tasarımının yapılması, ağaçlandırılması, ekolojik okul bahçelerinin oluşturularak çevrenin yararlanabileceği alanlar haline getirilmesi hedeflenmektedir. Böylece;

- Okul bina ve eklentileri ile okul bahçelerinden yeterince yararlanılması,
- Okul-aile ilişkisi ve ailelerinin okula aidiyetlerinin güçlendirilmesi,
- Halkın artan mesleki, sosyal ve kültürel hizmet talebinin karşılanması,
- Hayat boyu öğrenmenin yaygınlaştırılması,
- Ülke kaynaklarının etkin kullanılması,
- Fiziki kapasitenin okul alanları ve bahçeleri ile sınırlı olduğu çoğu il ve ilçede hizmet üretme potansiyelinin ortaya çıkarılması,
- Belediyelerin okul bina ve bahçelerini okul saatleri dışında kullanarak hizmet üretmeleri,
- Kamu birimleri arasında işbirliğinin kurumsallaşmasına katkı sağlanması,
- Belediye hizmetlerinin yaygınlaştırılması,
- Toplumun öğrenme imkânlarının genişletilmesi fırsatları sağlanmış olacaktır (Protokol metni 2011).

2.2.4. Projede Hizmetleri Yürütecek Kurum ve Kuruluşlar

Projede hizmetleri yürütecek kurum ve kuruluşlar;

- Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, Bakanlık il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul müdürlükleri,
- Türkiye Cumhuriyeti Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Bakanlık Orman Genel Müdürlüğü ile bölge ve işletme müdürlükleri,

- Türkiye Belediyeler Birliği, büyükşehir belediyeleri ve il, ilçe ve belde belediyeler,
- Katkı sağlamak isteyen sivil toplum kuruluşları ve meslek odalarıdır (Protokol metni 2011).

2.2.5. Projede Hizmetleri Yürütecek Kurum ve Kuruluşların Görevleri

2.2.5.1 Milli Eğitim Bakanlığının yükümlülükleri

İl/ilçe milli eğitim müdürlükleri

- Standartları itibariyle Protokol kapsamında işbirliğine uygun olan okullar ve işbirliği alanlarını belirlemek,
- Protokol çerçevesinde yer alan okul birimlerinin protokol yapılan belediyeye hazır halde sunulmasını sağlamak,
- Okullarda sunulacak hizmetlerin gerektirdiği ısınma ve aydınlanma giderlerini karşılamak,
- Hizmetlerin gerektirdiği eğitimcilerin halk eğitim merkezleri aracılığıyla görevlendirilmesini takip etmek,
- Okul bahçelerinin düzenlenmesi ve ağaçlandırılmasının tip projelere uygun olarak yapılmasını takip etmek.

Okul müdürlükleri

- Projenin okulda etkin bir biçimde uygulanmasını sağlamak ve işbirliği anlayışına uygun bir çalışma ortamı oluşturmak,
- Okul birimlerinin işbirliği yapılabilecek alanlarını belirlemek ve bu birimleri Protokol yapılan belediyeye hazır halde sunmak,
- İhtiyaç duyulduğunda hizmetlerin sunulabilmesi için ücretli öğretmen görevlendirilmesini sağlamak,
- Okul bahçelerinin düzenlenmesi ve ağaçlandırılmasının projelere uygun olarak yapılmasını sağlamak.

2.2.5.2. Türkiye Belediyeler Birliği ve Belediyelerin Yükümlülükleri

- Protokol yapılan birimlerde sunulacak hizmetler için yeterli insan kaynağı ve bütçeyi sağlamak,

- Okulda mevcut bulunmaması halinde işbirliği içinde kullanılacak alanların tesisi veya eksiklerinin giderilmesine yönelik yatırım harcamalarını yapmak,
- Hizmet verilen alanların güvenliğini sağlamak,
- Okul saatleri dışında hizmet verilen birimleri okullar/öğrenciler için örgün eğitime hazır halde bırakmak (temizlik ve bakımının sağlanması).

2.2.5.3. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü Bölge ve İşletme Müdürlüğü Yükümlülükleri

- Uygulama yapılacak ve ağaçlandırılacak okul bahçeleri için ön etüt rapor ve uygulama projeleri hazırlamak,
- Okul bahçelerinin ağaçlandırılması için gerekli olan fidanları en yakın fidanlıklardan bedelsiz olarak Milli Eğitim Bakanlığı/belediye birimlerine tahsis etmek ve naklini sağlamak,
- Ağaçlandırılması talep edilen alanlara fidan dikimini gerçekleştirmek ve 3 yıl süreyle bu alanların bakım hizmetlerini sunmak (Protokol metni 2011).

2.2.6. Proje Kapsamında Okulların Kullanım Alanları ve Kullanım Maksatları

Okulların fiziki şartları, mahallelinin talebi ve belediye kaynakları dikkate alınarak her okulda farklı biçimlerde ve bir veya birkaç alanda işbirliği yapılarak uygulanabilir.

2.2.6.1. Konferans Salonları, Çok Amaçlı Salonlar ve Derslikler

- Konferans salonları, çok amaçlı salonlar ve derslikler mesleki, sosyal ve kültürel eğitimler ve faaliyetler için toplum hizmetine açılabilir. Belediyeler tarafından düzenlenmekte olan tüm meslek edindirme kursları, sanat ve hobi içerikli tüm kurslar okullarda tertip edilebilir.
- Konferans ve çok amaçlı salonlardan belediyelerin ve tüm kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının sosyal ve kültürel nitelikli faaliyetlerinde yararlanılabilir.

- Ailelerin okullara aidiyetini artıracak toplantı, seminer ve konferanslar, aile-çocuk eğitime ilişkin bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri, okuma yazma kursları vb. etkinlikler okulların konferans salonlarında ve dersliklerde tertip edilebilir.
- Belediyeler okulların bu imkânlarını kendi personelinin hizmet içi eğitimi, sosyal ve sportif faaliyetleri için kullanabilir.

2.2.6.2. Bilgi Teknolojisi Sınıfları ve Kütüphane

- Bilgi teknolojisi sınıfları okulun giriş katına konumlandırılarak öğrencilerin ve velilerin hizmetine sunulabilir. Bu sınıfların duvarları temel eserlerden oluşan bir kütüphane ile donatılmalı, orta mekâna yeterli sayıda bilgisayar konularak öğrencilere internete erişim ve ödevlerini hazırlayıp çıkış alma imkânı sunulmalıdır. Bu sayede öğrencilerin ve gençlerin güvenli ortamlarda internete erişimleri ve ödünç verme hizmetleri ile mahallelinin kitap okuma alışkanlığının güçlendirilmesi sağlanabilecektir. Veliler çocuklarını internet salonlarına göndermek yerine yerel özelliklere göre okul saatleri dışında gece 20.00-21.00'e kadar açık olacak bu mekânlardan yararlanmayı tercih edeceklerdir. Okul saatlerinde öğrencilerin yararlanmasına açık olacak bu sınıflarda yetişkinler ve öğrenciler için bilgisayar ve dil kursları açılabilir.
- Ayrıca e-kütüphaneler oluşturularak ulusal ve uluslararası veri tabanlarına erişim sağlanabilir ve okul bünyesinde öğrencilere yönelik ücretsiz eğitim içerikleri ile bu alanlar teçhiz edilebilir.

2.2.6.3. Spor Salonları

- Spor salonları öğrenciler, gençler, çevre ve amatör spor kulüplerinin yararlanabileceği şekilde kullanılabilir. Bu salonlarda okullarda olmayan ve gençler için cazip olan spor alanlarında kurslar düzenlenebilir (güreş, uzak doğu sporları, atletizm vb.).
- Bu salonlar fitness programı imkânı sunacak ekipmanlarla donatılarak hem örgün öğretim öğrencilerine hem de mahallelinin yararlanmasına açılabilir. Bayanlar için özel programlar düzenlenebilir. Böylece spor ve sağlıklı yaşam imkânları toplumun tüm kesimlerine yayılabilir.

2.2.6.4. Okul Bahçeleri ve Oyun Alanları

- Özellikle büyük şehirler başta olmak üzere hemen tüm yerleşim birimlerinde okul bahçeleri mahallelinin eğlenme ve dinlenme aktiviteleri için yararlanabilecekleri, çocuklar ve gençlerin oyun oynayıp spor yapabilecekleri mekânlar olarak kullanılabilir.
- Okul bahçeleri ağaçlandırılarak ve oyun alanları ile donatılarak öğrencilere ve ailelere açılabilir. Bu mekânların kullanılması büyük şehirlerde bulunan halkın rahatlamasına, komşuluk ilişkilerinin gelişmesine ve mahallelinin okula sahip çıkmasına hizmet edecektir.
- Bu alanların güvenliği sağlanmak suretiyle mahallelinin buluşma mekânları olması ve sosyal faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği alanlar haline dönüştürülmesi mümkündür. Belediyeler okul bahçelerini yeniden düzenleyerek ve güvenliğini sağlayarak bu hizmeti verebilirler.
- Okul bahçelerinin ağaçlandırılmasında Orman ve Su İşleri Bakanlığı da katkı sağlayacaktır (Protokol metni 2011).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma doküman incelemesi yaklaşımıyla nitel araştırma modelindedir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden *durum çalışması* kullanılarak yürütülmüştür. Durum çalışması güncel bir olgunun kendi yaşam çerçevesi içinde çalışılması ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılabilir. Yani durum çalışması araştırmacının “neden?” ve “nasıl?” sorularına odaklanarak “hedeflenen durumu” derinlemesine ve ayrıntılı olarak irdelemek istediğinde kullanılmaktadır. (Yin, 2003). Bu çalışma, mevcut durumu betimlemeyi amaçlayan ve araştırmaya konu olan kurum ve kuruluşları kendi koşulları içerisinde incelemeye çalışan, literatür taramasına ve değerlendirmelere dayalı bir araştırmadır. Bu amaçla analiz birimlerinden elde edilen verilere dayanılarak araştırma konusunun bütününe ilişkin sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.2. Katılımcılar

Araştırma, 2013-2014 öğretim yılı döneminde Timur Ortaokulu'nda görev yapan 5 yönetici, 8 branş öğretmeni ve 12 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu kişiler maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme görel olarak küçük bir örneklem oluşturarak bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Buna göre örnekleme alınacak kişiler belirlenirken unvanı ve branş türü dikkate alınmıştır. Araştırmacının informal etkileşimleri ve ön görüşmeleri sonucunda bu özelliklerin durumun açıklanmasında önemli olduğu belirlenmiştir (Ekiz, 2009). Araştırmanın çalışma grubu Tablo 3.1'de verilmektedir.

Tablo 3.1 Çalışma Grubu ve Özellikleri

Unvanı	Cinsiyeti	Mezun Olduğu Kurum/Bulunduğu Okul
Müdür	Erkek	Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Md.Yrd.	Erkek	Burdur Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Md.Yrd.	Erkek	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Md.Yrd.	Bayan	Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Md.Yrd.	Erkek	100.Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Öğretmen	Bayan	Ankara Gazi Üniversitesi
Öğretmen	Erkek	ODTÜ
Öğretmen	Bayan	Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi
Öğretmen	Bayan	Hacettepe Üniversitesi
Öğretmen	Bayan	Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Öğretmen	Bayan	Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Öğretmen	Bayan	Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Öğretmen	Bayan	Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Öğrenci	Kız	Timur Ortaokulu (5 Öğrenci)
Öğrenci	Erkek	Timur Ortaokulu (7 Öğrenci)

3.3 İşlem

Araştırmada veriler yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken tez danışmanı ile ön görüşmeler yapılmış ve konu ile ilgili görüşme formu hazırlanmıştır. Yöneticilere 12 açık uçlu, öğretmenlere 13 açık uçlu ve öğrencilere 7 açık uçlu soru oluşturulmuştur. Görüşmeler toplantı odasında birebir gerçekleştirilerek ortalama olarak 20 dakika sürmüştür. Görüşme formları kişilere tekrar okutularak kontrol etmeleri sağlanmıştır.

Araştırmada kullanılan veriler, öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı internet sitesi ve Okullar Hayat Olsun projesi protokol metni, yerel yönetimler tarafından yayımlanan bilgiler, benzer konuda daha önceden yapılmış literatür çalışmaları ile proje uygulamalarında yer alan yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşleridir. Elde edilen veriler incelenerek özetlenmiş ve önemli görülenler not alınmıştır. Seçilen veriler betimleme ve ilişkilendirme şeklinde incelenerek tez raporunda sunulmuştur.

Bunun yanında açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formunun uygulanması sonucunda elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Görüşme formu 5 yönetici, 8 öğretmen ve 12 öğrenciye uygulanabilmiştir. Görüşmeler yüz yüze yapılmıştır.

Araştırmada veriler görüşme formlarına kaydedildikten sonra betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Yazılı halde olan veriler araştırma amaçları kapsamında sistemli şekilde yorumlanarak sunulmuştur. Verilerin analizinde, konunun ayrıntılı incelenmesi istendiğinden bilgisayar programı kullanılmamıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri ana temalar eşliğinde sırasıyla sunulmaktadır.

4.1. Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşleri

4.1.1. Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinde Yürütmekte Oldukları Etkinliklerin Neler Olduğu Hakkında Verdiği Bilgiler

Araştırmada 8 branş öğretmenine Okullar Hayat Olsun projesinde yürütmekte oldukları etkinliklerin neler olduğu sorulmuştur. Bu öğretmenlerin projede yürütmekte oldukları etkinliklerin;

- El sanatları
- Halk Oyunları
- İngilizce
- Hentbol
- Bilinçli çevre dostu olma (Atık yağların toplanması vb.)
- Görsel sanatlar
- Anne baba eğitimi
- Ebru çalışması

olduğu belirtilmiştir.

4.1.2. Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinde Yürütmekte Oldukları Etkinlikler Hakkındaki Düşünceleri

6 branş öğretmeni değişik öğrencilere yeni bir şeyler öğrettikleri için mutlu olduklarını, 2 branş öğretmeni öğrencilerinin el becerilerinin farkına varmalarından mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerinden örnekler aşağıda verilmektedir.

Asıl branşım ile ilgili olarak çalışma fırsatı buldum. Öğrencilerime farklı şeyler öğretebildiğim için mutlu oldum ve bu işi zevkle devam ettiriyorum (El Sanatları Öğretmeni).

Yürüttüğümüz etkinliklerle öğrencilerin el becerilerini geliştirmeyi ve yeteneklerinin farkına varmalarını hedeflemekteyiz. Bunun olumlu etkilerini çalışmaların sonuçlarına bakarak görüyoruz. Kendi adıma daha çok araştırmaya yönlendiğimi ve gelişmeleri takip ederek yeniliklere daha çok açılmama sağladı diyebilirim (Görsel Sanatlar Öğretmeni).

Bu ifadelerden etkinliği yapan öğretmenlerin yaptıkları işleri severek yaptıkları ve öğrenciler ile bir bağ kurdukları anlaşılmaktadır.

4.1.3. Yönetici ve Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinin Amaçlarına Yönelik Görüşleri

Okul binalarının atıl olmaktan kurtarılarak toplum tarafından kullanılması, veliler tarafından çocuklarının eğitim gördüğü okulu daha iyi tanıma fırsatının sağlanması, karşılıklı paylaşımın pekiştirilmesi, çevre okul kaynaşma ortamının yaratılması, her kesimden insanın etkinliklerden faydalanabilmesi, yönetici ve öğretmenler tarafından projenin genel amaçları olarak görülmektedir. Aşağıdaki ifadelerden bu hususlar açıkça görülebilir.

Okullar Hayat Olsun Projesinde öğrenci, okul ve veli bir arada buluştukları okul ortamı olduğundan burada yürütülen bütün etkinlikler karşılıklı paylaşım sayesinde herkese iletilebilmekte, etkinlik yapacağı ortamın ona çok yakın okullarda gerçekleşmesi sağlanmaktadır (Bilinçli çevre dostu olma Öğretmeni).

Eğitimin sürekliliği, çevre okul kaynaşması, eğitimin desteklenmesi (Müdür Yardımcısı).

Okulları atıl olmaktan kurtarma ve okulun çevresinin cazibe merkezi haline getirmek (Okul Müdürü)

Sonuç olarak, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, Okullar Hayat Olsun Projesi protokol metninde yer alan amaçlarla çoğunlukla örtüştüğü

anlaşmaktadır. Bu da hem yöneticilerin hem de öğretmenlerin projenin amaçları konusunda bilinçli olduğunu göstermektedir.

4.1.4. Yönetici ve Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinin Öğrenmeye Katkısı ve Getirisine İlişkin Görüşler

Yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre projenin; sosyal etkinliklerin öğrencilerin beceri ve yeteneklerini geliştirme, vatandaşların boş zamanlarını eğlenceli bir şekilde değerlendirme, özgüvenlerini artırma yönünde öğrenmeye katkı sağladığı ve öğretmenlere ilave maddi destek sağlayarak getiri sağladığı genel olarak ifade edilmiştir. Projeye katılan okul idaresi ve öğretmenlerine bu projenin öğrenmeye katkısı ve getirisi nedir diye sorulmuş verdikleri cevaplardan bazıları şöyledir;

Vatandaşların boş zamanlarını değerlendirme, insanların eğlenerek kendilerini geliştirici çalışmalarla özgüvenlerinin artırılması (Müdür Yardımcısı).

Proje öğrencilerin kendini geliştiren, araştıran, özgüvenleri gelişmiş bireyler olmasına katkı sağlamaktadır (Görsel Sanatlar Öğretmeni).

Velilerin çocuk eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi, öğretmenlere maddi açıdan katkı sağlaması (Rehber Öğretmen).

Görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenler kendi etkinlikleri kapsamında projenin öğrenmeye katkıları ve getirisi olduğu yönünde değişik görüş bildirmektedir. Sonuçta, yönetici ve öğretmenler projenin faydalı olduğu konusunda hemfikirdirler.

4.1.5. Yönetici ve Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri

Görüşmelerden, projenin yeni olması, belediyelerin yeterli destek vermemesi nedeniyle çoğunlukla kaynak, personel ve malzeme eksikliği olduğu verileri elde edilmiştir. Ayrıca bazı zamanlarda katılımın azaldığı ve yapılanların ciddiye alınmadığı şeklinde eleştiri getirilmektedir. Yönetici ve öğretmenlerin projede karşılaştıkları sorunların neler olduğuna dair görüşlerinden bazıları;

Malzeme temini konusunda ekonomik koşullardan ötürü sorunlar yaşanmaktadır (Görsel Sanatlar Öğretmeni).

Velilerde yeterli katılım olmaması (Rehber Öğretmen).

Öğrencilerin malzeme temininde sıkıntı yaşamaları, yeterli miktarda ve çeşitlilikte getirmemeleri biraz sorun olabiliyor (El Sanatları Öğretmeni).

Materyal eksikliğinden dolayı proje konularının kısıtlı olduğunu düşünüyorum (Müdür Yardımcısı).

Kısacası yönetici ve öğretmenler kaynak ve malzeme eksikliğinin olmasını, zaman zaman katılımın yeterli seviyede gerçekteşmemesini projenin sorunu olarak görmekte-dirler.

4.1.6. Yönetici ve Öğretmenlerin Okullar Hayat Olsun Projesindeki Etkinlikler ve Uygulamalara İlişkin Görüşleri

Yapılan çalışmalarda karşılaşılan sorunların giderilmesi halinde projenin çok etkili olabileceğine yönelik görüşler bulunmaktadır. Bununla birlikte bazı etkinliklerin kâğıt üzerinde kaldığı, etkinlik ve uygulama alanlarının genişletilebileceği şeklinde görüşler de mevcuttur. Yönetici ve öğretmenlerin ifadelerinden örnekler aşağıda verilmektedir.

Okul idaresinin bakışı önemli. Kimi projeler uygulanmıyor. (sadece kâğıt üzerinde kalıyor) işlerliğin zayıf kaldığı çalışmalar da olabiliyor (Müdür Yardımcısı).

Önceden planlanmış, gerekli malzemeler temin edilmiş, ön çalışma yapılarak başlanılmalıdır (Bilinçli çevre dostu olma Öğretmeni).

Projenin tanıtımı daha iyi yapılmalı, herkesin bilgi sahibi olması sağlanmalı, etkinlik ve uygulama alanları genişletilebilir (El Sanatları Öğretmeni).

Proje çerçevesinde çalışmalarımızı gerçekteştiriyoruz. Fakat malzeme ve teknik donanım açısından destek görebilsek bu çalışmalarımızı daha fazla geliştirebileceğimizi düşünüyorum (Güzel Sanatlar Öğretmeni).

Görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenler malzemelerin eksikliği konusunu burada da ön plana çıkarmıştır. Bunun yanında uygulama alanlarının genişletilebileceği gerektiği vurgulanmıştır.

4.1.7. Yönetici ve Öğretmenlerin Proje Sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı, Belediye ve Diğer Kurum ve Kuruluşlardan Yeterli Destek Verilmesine İlişkin Görüşleri

Bir bölüm yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre Milli Eğitim Bakanlığı ve belediyelerden kısmi yardım alındığı, bir bölüm yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre hiçbir yardım alınmadığı tespitlerinde bulunulmuştur. Diğer kurum ve kuruluşlarla ilgili hiçbir destek olmadığı görülmektedir. Bu konuda görüş bildiren bazı yönetici ve öğretmenlerin ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Bakanlık düzeyinde evet, ama diğer kurum ve kuruluşlar isteksiz (Müdür Yardımcısı).

Herhangi bir destek göremedik (Hentbol Öğretmeni).

Şimdiye kadar bu kurum ve kuruluşlardan herhangi bir yardım ve destek görmedik (El Sanatları Öğretmeni).

Daha önce sorulan görüşlerde proje ile ilgili sorunlar sorulduğunda Milli Eğitim Bakanlığı, Belediye ve diğer kurum ve kuruluşlardan yeterli destek verilmiyor görüşünden ziyade malzeme eksikliği ifade edilmiştir. Bu ifadeler birbirini destekler biçimdedir. Bununla birlikte projenin planlandığı şekilde ilgili kurumlarca yeterince desteklenmediği söylenebilir.

4.1.8. Yönetici ve Öğretmenlerin Projenin Hedefleri Doğrultusunda Beklenen Ölçüde Bir İlerleme Sağlandığını Düşünüyorlar İse Projenin Devamına İlişkin Görüşleri

Yönetici ve öğretmenlerin tamamının görüşlerine göre projenin devam ettirilmesi gereklidir. Ancak projenin daha sağlıklı yürütülebilmesi için bazı düzenlemeler yapılması ve yeterli desteğin olması gerektiği yönünde etkin değerlendirmeler yapılmıştır. Projenin devam edilmesine ilişkin görüşlerden bazıları aşağıdadır.

Yeterli destek ve kaynak sağlanırsa, eğitim personeline yeterli ücret sağlanırsa etkili bir proje devam ettirilmeli (Okul Müdürü)...

Proje devam etmeli. Ancak öğretmenlerle görüşme sağlanarak (uygulayıcılarıyla) etkinlikleri hakkında bilgi alınması gerekir (Müdür Yardımcısı).

Okullara gerekli destek sağlanırsa, bu proje devam ettirilmeli. Okul binası atıl olmamalı (Anne Baba Eğitimi Öğretmeni).

Kısacası, yönetici ve öğretmenlerin ortaklaşa görüşü projenin devam etmesi gerekliliği yönündedir. Ancak yeterli maddi ve manevi desteğin gerekli olduğu, desteğin olması durumunda daha faydalı olacakları görüşü egemendir.

4.1.9. Yönetici ve Öğretmenlerin Projenin Öğrenci, Öğretmen ve Veliler Açısından Getirileri Hakkındaki Görüşleri

Görüşlerde, öğrencilerin yeni şeyler öğrenebildiği ve onların sosyalleşmesine katkı sağlandığı, öğretmenlerin maddi olarak kazanç sağlayabildiği, velilerle daha iyi kaynaşabildiği ve kendilerini geliştirebildiği, velilerin çocuklarının ücretsiz olarak güvenli bir ortamda eğlenerek gelişimlerinin sağlandığı projenin getirileri olarak sıralanmıştır. Aşağıdaki ifadelerden bu hususlar açıkça görülebilir.

Tüm ilgi alanlarına yönelik kurs açılması okul çevresinin eğitime dâhil olması anlamına geleceğinden, bilinçli aile, bilinçli öğrenci ve etkili okul gibi düşünülebilir (Okul Müdürü)...

Okul veli ilişkilerinin güçlenmesi, öğrenci ve velilerin okulu daha verimli bir şekilde kullanması, öğretmenlerin vereceği eğitimlerle mesleki kariyerlerine katkıda bulunması, vatandaşların mesleki ve sosyal taleplerinin karşılanması, (veli, öğrenci ve öğretmen açısından) öğrenme ortamlarının geliştirilmesi (Müdür Yardımcısı).

Bence düzgün bir şekilde uygulandığında öğrenci, öğretmen ve veli açısından çok önemli getiriler olabilir. Maddi zorluk gösteren veli ve öğrencilere büyük katkısı olabilir. Öğretmene ek kazanç ve velilerle tanışma imkânı sağlayabilir (Bilinçli çevre dostu olma Öğretmeni).

Öğrencinin kendini geliştirmesi (sosyal) açısından çok önemli. Kendini bir yere ait hissediyor. Öğretmen değişik öğrencileri tanıyor, yeteneklerini keşfediyor. Veli ise çocuğunun o saatlerde nerde olduğunu, sosyal bir faaliyetin içinde olduğunu bildiğinden içi rahat. Güvenli bir yerde arkadaşlarıyla beraber zaman geçirdiği için mutlu (Halk Oyunları Öğretmeni).

Yönetici ve öğretmenlerin yukarıdaki ifadeleri gerçekten umut vericidir. Bu şartlarda her kesimin kazanımlarının olması önemlidir. Kısacası projenin hem kendileri hem de hedef kitlesi için olumlu etkileri olmuştur.

4.2. Öğrencilerin Görüşleri

4.2.1. Öğrencilerin Proje Kapsamında Okulda Katıldığı Etkinlikler

Öğrencilere proje kapsamında ders dışı zamanlarda okulda hangi etkinliklere katıldıkları sorulduğunda;

- Voleybol
- Basketbol
- Futbol
- El sanatları
- Halk oyunları
- Görsel sanatlar

cevapları alınmıştır.

4.2.2. Öğrencilerin Proje Kapsamındaki Ders Dışı Zamanlarda Okulda Katıldığı Etkinliklerin Faydaları Hakkındaki Görüşleri

Öğrencilerin tamamı ders dışı zamanlarda okulda katıldıkları etkinliklerin boş zamanlarını geçirmede faydalı olduğu görüşündedir. Ayrıca okul dışında daha etkin olma, güvenli ortamda farklı faaliyetlerde bulunma şeklinde faydalar da ifade edilmiştir. Projenin faydalarına ilişkin görüşlerden bazıları aşağıdadır.

Boş zamanımızı değerlendirme, okul dışında daha etkin olmamızı sağlaması, derste etkin olmamızı sağlaması, ve her türlü yarar (Voleybola katılan öğrenci).

Boş zamanlarımı değerlendirmiş oldum. Farklı faaliyetlere katılmış oldum (Halk oyunlarına katılan öğrenci).

Boş zamanlarımı güvenli bir ortamda değerlendiriyorum (Halk oyunlarına katılan öğrenci).

Öğrencilerin tamamı ders dışı zamanlarda okulda katıldıkları etkinliklerin boş zamanlarını geçirmede etkili olduğu görülmektedir.

4.2.3. Öğrencilerin Proje Kapsamında Yer Almasını İstedikleri Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri

Öğrencilerin proje kapsamında yer almasını istedikleri etkinlikler;

- Voleybol,
- Bilgisayar sınıfları,
- Daha fazla görsel sanatlar faaliyetleri,
- El işleri,
- Ahşap boyama,
- Sportif etkinliklerdir.

Bu konuda görüş bildiren bazı öğrencilerin ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Bilgisayar sınıfları açılın. Güvenli bir şekilde internete girebiliriz (Futbola katılan öğrenci).

Voleybol takımı. Çünkü voleybolu seviyorum (Halk oyunlarına katılan öğrenci).

El işleri, insanların yeteneklerini etkin sağlaması için etkinlikler. Mesela ahşap boyama vb. (Voleybola katılan öğrenci).

Öğrencilerin kendilerine sunulabilecek imkânlar ve faaliyetler hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı verdikleri ifadelerden anlaşılmaktadır.

4.2.4. Öğrencilerin Okullar Hayat Olsun Projesinde Karşılaştıkları Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Öğrencilerin büyük çoğunluğu okullarda gerekli malzemelerin ve ortamın yetersizliğini karşılaşılan sorun olarak görmektedirler. Ayrıca okulların gereken desteği vermediği şeklinde ifadeler bulunmaktadır. Öğrenciler projenin sorumlusu olarak okulu görmektedirler. Projede karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerden bazıları aşağıdadır.

Okul gereken desteği göstermiyor. Gerekli malzemeler bulunmuyor (Halk oyunu ve voleybola katılan öğrenci).

Gerekli malzemelerin olmaması. Okulun gereken desteği göstermemesi (Basketbola katılan öğrenci).

Okullarda gerekli ortamın bulunmayışı, materyal yetersizliği (Halk oyunlarına katılan öğrenci).

Kullanabileceğimiz malzemeler oldukça az ve devamlılığı yok (El sanatlarına katılan öğrenci).

Belirtilen görüşlerden de anlaşıldığı üzere, projede yer alan birimlerin yeterli desteği olmadığından işin yükünün okullara bırakıldığı veya okulların projeye yönelik desteği nereden sağlayacağını bilmediği anlaşılmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA VE YORUM

Okul binaları öğrenciler ayrıldıktan sonra akşamları, hafta sonları, tatillerde boş kalmaktadır. Toplantı salonlarının, spor salonlarının, bilgisayar laboratuvarlarının, kütüphanelerin öğrenciler dışında, anne babaları ve diğer okul çevresinde yaşayanlar tarafından da kullanılması “hoş” olmaz mı? Okul binalarında, yetişkinlerin de müzik yaptığını, spor yaptığını, sağlık eğitimi aldığını, kütüphanelerinin ve diğer bilgi erişim olanaklarının çevre sakinleri tarafından da kullanıldığını düşünmek hayal mi? Çocuklarımız, okul dışı yaşantılarında, okulda olduğu gibi belli bir yaş grubuyla birlikte değiller, okulda da diğer çeşitli yaş gruplarıyla öğrenmeleri onların yaşamını zenginleştirmez mi? Uzun kış gecelerinde erkekler için kahvelerin yerini, kadınlar için komşu evlerinin yerini okullar alamaz mı? Okullar bu kadar benimsenirse, okulda herkes şimdikinden daha çok süre geçirirse daha çok şey öğrenip yaşam kalitesini artırmaz mı (meb-unicef çocuk dostu okul kılavuzu, 2002)?

Gelişmiş bazı ülkelerdeki okullarda da, okul saatleri dışında, hafta sonlarında ve okulların kapalı olduğu yaz aylarında hizmet sunan kurumlar haline dönüştürülmüştür. Okulların boş zamanlarında, sadece öğrencilere değil aynı zamanda okul çevresindeki mekânlarda yaşayan çevre sakinlerine de hizmet verilmektedir.

Ülkemizde de kamu kaynaklarının daha verimli ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi için gelişmiş birçok ülkede olduğu gibi okullardan okul saatleri dışında yararlanılmasına yönelik eğilimler araştırılmış ve konunun yaygınlaştırılması çabalarına devam edilmektedir. Okullar Hayat Olsun Projesine katılan okullar, velilerin, mahallelinin ve çevrenin hizmetine açılmış, öğrenciler ve yetişkinler için birer “Hayat Boyu Öğrenme Merkezi” eğlenme ve dinlenme aktivitelerine imkân veren “yaşayan güvenli alanlar” haline dönüştürülmüştür.

Okullar Hayat Olsun projesi, okullarımızda ve ondan yararlananlarda olumlu anlamda neyin mümkün olabileceğini gösteren bir yaklaşımdır. Yalnızca görevlendirilecek öğretmenlere, yöneticilere, okuldaki diğer çalışanlara birkaç konuda hizmet içi eğitim vererek gerçekleştirilebilecek bir değişim çalışması olarak planlanmıştır. Proje, okulda ve okulun bulunduğu çevrede herkesin katılacağı, birlikte öğreneceği, sürekli ve bilinçli olarak hem kendini hem de içinde bulunduğu çevreyi geliştirerek değiştirebileceği bir çalışmadır.

Bilgi teknolojisinin gelişmesiyle ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bütçeden ayrılan payın artırılmasıyla birlikte öğrenme mekânlarında hızlı bir değişim ve iyileştirme gözlemlenmektedir. Özellikle ilk ve ortaokullar daha çok sosyal gelişimin öğrenildiği, beceri eğitiminin yer aldığı ve bilgiye erişim olanaklarının bulunduğu öğrenme merkezlerine dönüşmektedir.

Çevre sakinleri; öğrenciler, veliler, öğretmenler, yöneticiler ve okul çevresinde yerleşmiş olan tüm çocuk ve yetişkinler olarak kabul edilmektedir. Okullar, çevre sakinlerinin güven içinde öğrenmenin keyfini çıkardığı, yaratıcı ve eleştirel düşünebilen bireyler olarak potansiyellerini gerçekleştirdikleri ortamlar olarak değerlendirilmektedir.

İlköğretim okulları, çocuklar için vardır. Çocuklar, merak, oyun ve hayal gücü demektir. Meraklarıyla öğrenmenin keyfini çıkarırlar, dünyalarını tanırlar, oyunlarla dünyalarını yeniden kurarlar; hayalleriyle dünyalarını yeniden yaratırlar. Bunların tümünün; merakın, oyunların ve hayallerin yaşaması ve gerçekleşmesi için okullar gereklidir. Okullarda yalnızca öğrenciler, öğretmenler ve dersler yoktur (http://www.unicef.org/turkey/dn_ge28.html). Okullar çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin birlikte zaman geçireceği güvenli ortamlar olarak değerlendirilmelidir.

Okullar, çocuklar, öğrenciler için vardır, ancak okullar, tüm diğer sakinleriyle birlikte var olur. Okullarda formel akademik ilişkilerin yaşandığı derslerin yanı sıra, yarı formel ders dışı etkinlikler (DDE) ve formel olmayan, oyun alanlarında ve sınıflarda yetişkinlerin katılmadığı, çocukların kendi kurallarını kendilerinin koyduğu ve yaşadığı serbest zamanlar vardır. Dersler, MEB öğretim programlarına uygun olarak yürütülen “akademik” çalışmalardır. Öğrenciler genellikle yaş gruplarına göre ayrılmıştır. Dersler öğretmenlerin profesyonelliğini ve alan uzmanlığını gerektirir. Ders dışı etkinlikler ise, yalnızca öğrencilerin değil diğer okul

sakinlerinin de katılabildiği, heterojen yaş gruplarıyla yapılabilen, profesyonel destekle öğretmen olmayan konu uzmanlarının da yürütebileceği etkinliklerdir. Okulda geçirilen serbest zamanlarda çocuklar birbirlerini yönetirler, birbirlerinden öğrenirler (meb-unicef çocuk dostu okul kılavuzu, 2002).

Hedef kitleye yönelik olarak; toplumla kolaylıkla kaynaşabilen, problemlerini çözebilen, kendisine yetebilen, duyarlı kişiler olarak yetişmesi için uygun ortamlar sağlanmalıdır. Bu ortamın sağlanabilmesi için bireylerin tanınması ve onlara uygun programlar hazırlanması gerekir. Yapılacak programlar bireylerin yaş, gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmalıdır.

5.1. Projenin Uygulanması

Türkiye genelinde değişik şehirlerden hâlihazırda bu projeye katılan 8421 okul, örgün eğitim dışındaki zamanlarda belediyelerle işbirliği içinde topluma hizmet sunan merkezler haline dönüştürülmüş ve kamu yönetimi aygıtı olan merkezi ve yerel idarelerin kaynak ve imkânları işbirliği içinde halkın hizmetine sunulmuştur.

Türkiye genelindeki okulların toplam fiziki alanları ile Okullar Hayat Olsun Projesine katılan okullar sayesinde çevre sakinlerinin kullanımına sunulan fiziki alanların miktarları Tablo 5.1'dedir

Tablo 5.1. Çevre Sakinlerinin Kullanımına Sunulan Okulların Fiziki Alan Miktarları

Fiziki Alanlar	Genel Toplam	Okullar Hayat Olsun Projesi İçin Kullanılabilen
Okul bahçesinde Açık Derslik (Anfi Tiyatro)	53	30
Basketbol Sahası	3535	448
BT Sınıfı/Bilişim Laboratuvarı	3344	128
Çok Amaçlı Salon	1210	75
Kapalı Spor Salonu	526	24
Konferans Salonu	1875	121
Kum Havuzu	582	219
Kütüphane	3152	238
Okul Bahçesi	5173	817
Okul Bahçesinde Ağaç	691	208
Okul bahçesinde Çocuk Oyun Parkı	1609	556
Okul Bahçesinde Futbol Sahası	1591	293
Okul Bahçesinde Geleneksel Oyun Çizimli Alan	1620	1371
Okul Bahçesinde Gezinti Yolları	365	145
Tenis/ Badminton Sahası	335	175
Trafik Eğitim Alanı	74	35
Voleybol Sahası	3158	433
Yetişkin Spor Alanı	128	64
Yüzme Havuzu	12	2
Z-Kütüphane	489	267

(<http://www.meb.gov.tr>, 25.12.2013).

Protokolün imzalanmasından sonra Türkiye genelinde konuya ilişkin çalışmalar ilgili birimler tarafından başlatılmıştır. Ülkemizdeki eğitim imkânlarının her geçen gün daha da iyileştirilmesi adına yürütülen diğer projeler gibi bu projenin

de değerlendirilmesi ve sonuçları itibarıyla bireye değer verilmesi açısından bu çalışma önemlidir. Proje ile;

- Çevre sakinleriyle işbirliğinde bulunarak hem okul içinde hem de okul dışında, çocukları her türlü istismardan korumasına destek olunmaktadır.
- Katılımı, yaratıcılığı, özsaygıyı ve sosyal refahı teşvik ederek bireylerin gelişimsel düzeyi, yetenekleri ve öğrenme kapasitelerine uygun eğitim ve etkinlikleri desteklenmektedir.
- Çocukların ve yetişkinlerin genel bilgi ve yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır.
- Etkinlikler oluştururken, aile ve toplumun geleneksel bilgisini göz önünde bulundurmanın yanında bireyin kişisel öğrenme ihtiyaçları da önemsenmektedir.
- Çevre sakinlerinin cinsiyet, kültür, sosyal sınıf ve yetenek düzeylerine uygun ihtiyaçları ve değişkenlik gösteren durumları gözetilmektedir.
- Yapılacak faaliyetlerle birlikte çocukların, ebeveynlerin, öğretmenlerin ve çevre sakinlerinin uyumlu ve işbirlikçi ilişkiler kurmaları sağlanmaktadır.
- Merkeziyetçiliğin ön planda olmadığı toplum temelli bir yaklaşım sergilemesi desteklenmektedir.
- Ailelerin, yerel yöneticilerin, toplum örgütlerinin ve diğer sivil toplum kuruluşlarının eğitim ve faaliyetler finanse etmelerinin yanında etkinliklere katılmaları da teşvik edilmektedir.

Proje okulu müdürlüklerince, örgün eğitim dışı zamanlarda okul bahçeleri, binaları ve eklentileri vatandaşın kullanımına açılmaktadır. Söz konusu okulların fizikî mekânlarında seminerler, konferanslar, kurslar gibi faaliyetler düzenlenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığınca, proje kapsamındaki eğitim faaliyetlerinin halk eğitimi merkezleri ile iş birliğinde gerçekleştirilmesi istenmektedir.

Öğrencilere yönelik etüt ve kurslarla eğitim kalitesinin artırılması amaçlanırken, yetişkinlere yönelik mesleki, sosyal ve kültürel hizmetler ile projeye katılan okullar adeta eğlenme ve dinlenme aktivitelerini de içinde barından öğrenme

alanları haline getirilmiştir. Yetişkinlere meslek ve beceri kazandırılması, sosyal ve kültürel eğitimlerle destek olunması ve yetişkinlerin boş zamanlarını okul içinde değerlendirmesi faaliyetlerinin öğrenme süreçlerine ve eğitim kalitesine etkisinin olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Bu kapsamda faaliyet gösteren okullar, çevresindeki toplumla bütünleşmek suretiyle öğrenme merkezi haline gelmeye devam etmektedir.

Projede karşılaşılan sorunlar zaman içerisinde yapılan düzenlemelerle çözümlenmektedir. Bu sorunlardan en önemlisi okulu açık tutmak üzere görevlendirilen müdür yardımcısına/öğretmene/memura verilecek ek ders ücreti/fazla mesai ücretidir.

5.2. Projenin Kazanımları

Proje kapsamında faaliyet gösteren okulların okul saatleri dışında da açık tutulması ile tesis ve imkânlarından yetersiz yararlanmanın önüne geçilmiş, kıt kaynaklarla yapılan milli servetin bir bölümünün kullanım dışı kalması engellenmiştir.

Birçok yerleşim yerinde topluma hizmet sunabilecek uygun alanlar bulunmamakta ve kıt kaynaklar buralarda yeni tesislerin yapılmasına imkân vermemektedir. Diğer taraftan hızlı ve düzensiz kentleşme, kaynakları bulunan yerleşim yerlerinde dahi bu tür alanlar yapılmasını sınırlandırmaktadır. Halka hizmet verebilecek bu büyüklükte başka fiziki kapasitenin bulunmadığı yerleşim yerlerindeki okul binaları, eklentileri (spor salonu, kütüphane) ve bahçeleri ortak kullanım alanı olarak değer kazanmaktadır. Birçok büyük şehir için okul binaları ve özellikle bahçeleri halkın nefes alabileceği alanlar haline gelmiştir.

Bilgi toplumunda yaşam ve çalışma şartları hızla değişmekte, eğitim ve hayat boyu öğrenme tüm toplumun süreklilik arz eden bir ihtiyacı haline dönüşmüş bulunmaktadır. Proje kapsamında verilen hizmetler sayesinde toplumun isteklerine yönelik taleplerin bir kısmı karşılanabilmiştir.

Okulların yanı sıra sosyal ve kültürel hizmet üretmek üzere açılacak her tesis için çok büyük miktarda yatırım maliyeti ortaya çıktığı gibi, ayrı ayrı yapılar için gereken personel istihdamı ve idari giderlere ayrılan pay çok daha fazla olmaktadır. Ayrı birim, aynı zamanda ayrı yönetici personel ile idari personel ve hizmetli

istihdamını ve gereğinden fazla harcamaları beraberinde getirmektedir. Örneğin, ülkemizde belediyelerin birçoğu bilgi evleri ve kütüphaneler açmaktadır. Her mahalleye bu tesisleri yapmak belediye bütçeleriyle karşılanması mümkün olmayan büyük maliyetler oluşturmaktadır. Oysa belediyeler, uygulama alanı olarak okulu, bilgi teknolojileri sınıflarını ve kütüphaneleri aynı fonksiyonları icra etmek için kullanabilme imkânına sahiptir. Okullardan belediyelerin yararlanabilmesi ile birlikte kıt kaynakların etkin kullanılarak altyapı, yatırım, idari ve personel harcamalarından tasarruf sağlanmıştır.

Okul saatleri dışında da okullar açık tutulduğunda öğrenciler, aileler ve çevre halkı değerli eğitsel kaynaklara erişme imkânına sahip olabilmıştır.

Okulların hem öğrenciler hem de yetişkinler için öğrenme merkezleri olarak hizmet vermesi okulların çocuklar için okul saatleri sonrasında ve yaz aylarında güvenli bir sığınak olmasını sağlamıştır. Çocukların zamanlarının büyük bir bölümünü okulda geçirmesi sayesinde onların şiddetten, zararlı alışkanlıklardan korunması ve rehberlik hizmetlerin daha iyi verilmesi yönündeki çalışmalara olanak vermiştir.

Ülkemizde belediyelerin toplumun ekonomik, sosyal ve fiziki kalkınmasından sorumlu belediyeçilik anlayışı gereği eğitimden sağlığa, spor aktivitelerinden zararlı alışkanlıklarla mücadeleye kadar birçok alanda toplumsal sorumluluk gereği hizmet verdikleri bilinmektedir. Başta büyükşehir belediyeleri olmak üzere birçok il ve ilçe belediyesi öğrencilere ve yetişkinlere yönelik hizmetler sunmak amacıyla çalışmalar yapmakta ve bu amaçla çok sayıda hizmet merkezi oluşturmuş bulunmaktadır. Ancak, bu hizmetleri sunabilen belediye sayısı sınırlı olduğu gibi, bu belediyelerin bile hizmetleri tüm şehre yaygınlaştırma sorunu yaşadıkları bilinmektedir. Bu alanda çok çaba sarf eden ve çok sayıda sosyal hizmet kurumu kuran belediyelerin eriştiği nüfus büyüklüğü dikkate alındığında, belediyelerin okullarla işbirliği sayesinde bahsi geçen sorunların bir bölümünün çözümüne katkı sağlamıştır. Okullarla işbirliğinin belediyelere, halka erişme ve hizmetlerini tanıtmaya fırsatı sunacağı da açıktır.

ALTINCI BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

Neyi öğrettiğimiz kadar nasıl öğrettiğimizde önemlidir. Okul ortamındaki öğrenme sırasında kişiler arası etkileşimler hepimizi her zaman etkiler. Okullar dostluklar yaşamamızı, çocuklarımızın ve çevre sakinlerimizin okula seyerek ve isteyerek gelmelerini sağlamalıdır. Bu bizim ve çevremizin hem bugün ki yaşantılarını hem de yarın ki yaşantılarını etkileyecektir. İnsana değer veren, saygı duyan ve bunu davranışlarıyla ortaya koyan bir ortam yaratılması oldukça önemlidir.

Çocuklarımızın keyifle okula gitmesini, güvenli bir ortamda mutlu olmasını, öğrenmeyi öğrenmesini, hem kendisinin hem de çevresindekilerin yaşamını olumlu etkileyecek özellikler geliştirmesini isteriz.

İnandığımız ve güvenebileceğimiz geleceğimizi, geçmişte içimize sindirdiğimiz deneyim ve öğrenimlerimiz yardımıyla tanır ve bir engel çıkmaz ise o yolda daha da deneyim kazanarak ve böylece olgunlaşarak yürümek isteriz. Bu çerçevede şekillenen hayat boyu öğrenim ortamları kişinin tüm yaşamının sağlıklı olarak biçimlenmesine katkı sağlayacaktır.

Bütün yaşam sürecinde çok defa meraklarımızın çekimiyle, bizim ilgi duyduğumuz veya duyabileceğimiz şeylerin farkına varırız. Bu farkında oluş, bizde onları izleme isteği uyandırır ve bunu takiben onları daha iyi değerlendirmeler yapma olanağı sağlar. Hafızamız ve dünyamız gün geçtikçe dışımızdaki dünyada yapacağımız gözlemler, tecrübeler ve algılamalarla yenilenir ve gelişir.

Hayatımız boyunca oluşan bilgi birikimi, gelecekte geniş boyutlu farkındalık, doğru algılama ve isabetli değerlendirmeler yapabilme imkânı sağlar. İnsanlar hayat boyu öğrenme kanallarını bilinçli veya bilinçsiz olarak açık tutarlar. Bu potansiyel öğrenme ve anlama isteğini içinde barındırır. Yapılması gereken öğrenme ve anlama isteğinin belirli bir hedefe yönlendirilmesidir.

Eğitimde başarıya, eğitenler ve eğitilenlerin en uygun bir biçimde kaynaşması ve giderek aralarında oluşacak sağlıklı iletişimlerle bütünleşmesi yoluyla varılır. Öğrenme çok erken yaşta başlar ve insan yaşamının bitimi ile son bulur. Bu evde başlar, mahallede devam eder ve giderek kademe kademe okullarda ve sonra da yaşamın getirdikleriyle biçimlenir. İnsanın öğrenme yeteneğinin doğuştan itibaren sağlıklı bir biçimde gelişmesi için, aileden başlayarak bütün eğitimi ve öğrenimi boyunca dikkatle gözetilmesi gerekmektedir.

Aslında ve normalde her kişi bilgiye ve bilmeye açtır. Bu açlığın giderilmesi çok defa büyük gayret ve fedakârlıkları gerektirebilir. Ancak bu gayret ve fedakârlıklar insanın, aksi halde kusurlu ve kısa döngüye girmiş olabilecek yaşamını, erdemli ve iffetli bir sürece koyar ve hem kişinin kendisinin ve hem de bir parçası olduğu toplumun mutluluğuna katkıda bulunur. Böylece iyi ilişkiler içinde birliktelik havası yaratılmış olur.

Oysa bilgi çağında “bilgili” olmanın anlamı, öğrenme kapasitesini geliştirmek, bilgiyi kullanabilmek, yeni beceriler kazanmak ve bunu sürekli bir davranışa dönüştürmektir (Yıldırım, 2001: 6). Kazanılan beceriler birey ve toplumun her alandaki gereksinmelerine cevap vermelidir. Bu beceriler bir yandan birey ve toplum arasındaki ilişkileri düzenleyerek uyumlu hale getirmeli, diğer yandan bireyin başta kendisi olmak üzere tüm toplum ve evrenle barışık yaşaması için gerekli sosyal-kültürel ve psikolojik yeterlilikleri kazandırmalıdır.

Öte yandan iş yaşamında aranan becerileri kazandıracak eğitim hizmetinin tüm öğrencilere sunulması için, farklı program düzenlemeleri ve yöntemlerinin uygulamaya konulması da bir başka gerekliliktir. Bunun için öğretimde yer, zaman ve yöntem kısıtlamalarının ortadan kaldırılması gerekmektedir (Doğan, 1997: 19). Bu süreçte öğrenciyi, aktif biçimde problem çözen biri olarak değerlendiren Bruner de, yeni öğrenme-öğretme sürecini, öğrencinin, yönetilebilir veya çözülebilir problemleri keşfetmesine yardım eden bir süreç olarak ele almaktadır (Wood, 1998: 168).

Bireyler denenmiş tecrübe ve öğrenimleri yardımıyla fark eder, tanır ve yaratırlar. Burada, biçimi ve kapsamı ne olursa olsun, genel bir deyimle eğitimin biçimi değil yöntemi önemlidir diyebiliriz. Resmi eğitim sistemleri üzerinde fikir yürütmekten çok, eğitim sistemi ne olursa olsun onun içinde uygulanması büyük bir

fark yaratacak özellikteki öğrenim yaklaşımları üzerinde durulmalıdır. Bu yaklaşımlardan bir tanesi de Okullar Hayat Olsun projesi olabilir.

Okullar Hayat Olsun projesi ile okullarda her yönüyle kalitenin artırılması ve bu imkânların öğrencilere, çalışanlara, çevre sakinlerine yansıtılması öngörülmüştür.

Okul binaları öğrenciler ayrıldıktan sonra akşamları, hafta sonları, tatillerde boş kalmaktadır. Toplantı salonlarının, spor salonlarının, okul bilgisayarlarının, kütüphanelerin öğrenciler dışında, anne babaları ve diğer okul çevresinde yaşayanlar tarafından da kullanılması sosyo-kültürel ve maliyet etkinliği açısından önemli bir konudur. Okul binalarında, yetişkinlerin de müzik ile uğraşması, spor yapması, sağlık eğitimi alması, kütüphanelerinin ve diğer bilgi erişim olanaklarının çevre sakinleri tarafından da kullanılması hayal olarak görülmemelidir. Çocuklarımız, okul dışı yaşantılarında, okulda olduğu gibi belli bir yaş grubuyla birlikte olmadıklarından, okulda da diğer çeşitli yaş gruplarıyla öğrenmeleri aynı zamanda onların yaşamını zenginleştirecektir. Erkeklerin kahvehanelerde zaman geçirmeleri yerine, yine kadınların da evlerinde veya komşu evlerinde zaman geçirmeleri yerine okulların öğrencilere hizmet vermediği anlarda kaliteli zaman geçirmeleri teşvik edilmelidir. Okullar ne kadar çok benimsenirse, öğrenme ve zamanın olumlu değerlendirilmesi sayesinde yaşam kalitesi artacaktır.

Okul binalarının sürekli kullanımı ile birlikte, çocukların okullarını ikinci evi olarak görmeleri ve hissetmeleri sağlanmalıdır. Sanatsal etkinliklere ve algılamalara önem verilerek okullar aynı zamanda eğlence ortamı olması sağlanmalıdır. Okullar; çevre dostu olma, toplumsal cinsiyet algısı yaratma, çocuk haklarına saygılı olma, yönetime ve kararlara katılıma alışkanlığı kazandırma, paylaşımcılık ve sorumluluk duygularının pekiştirilmesi gibi konularda hem öğrencilere hem de yetişkinlere katkı sağlayacak etkinlikleri de bünyesinde bulundurmalıdır. Okul alanları, öğrencilerin ve yetişkinlerin heyecanla geldikleri, etkinliklerde katılımcı, paylaşımcı ve kendilerini rahatça ifade edebildikleri, gelişime açık ortamlar olarak değerlendirilmelidir.

Eğitimde bireyin her türlü gelişimine eğitim sisteminin katkı sağlaması istenen bir durumdur. Çocuk haklarına saygılı olma ve toplumsal cinsiyet algısının hem yetişkin hem de çocuk tarafından bilinmesi, bu haklara riayet eder davranışların gösterilmesi bakımından kamu kurumları tarafından bahsi geçen konularda kapsamlı bir eğitimin verilmesi gereklidir. Eğitimcilerin ve yetişkinlerin çocuk haklarına

saygılı olma ve toplumsal cinsiyet algısı konularıyla ilgili olarak katılacakları kurs, seminer ve etkinlik programları oluşturulmalı ve uygulamaya konmalıdır.

"Çocuk Hakları" ile ilgili bilgilendirme ve eğitimler sadece Milli Eğitim Bakanlığı'nın çalışma sahası içinde olmadığı gerçeğinden hareketle bu alanda yapılacak eğitim çalışmalarında sektörler arası işbirliğine gitmek gereklidir. Dolayısı ile bu alandaki eğitim faaliyetlerine Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Sağlık Bakanlığı temsilcilerini de katmak gereklidir.

Proje ile elde edilen birçok kazanımların yanında;

- Çocuk haklarının önemsendiği ve öncelik verildiği,
- Öğrencilere ve yetişkinlere verilen/verilecek hizmetlerin sahiplenildiği,
- Katılımcıların etkinliklere seveerek ve isteyerek katıldığı,
- Öğrenme etkinliklerinin çevrede yaşayanlar için de hayata geçirildiği,
- Fiziksel koşullar kadar sosyal ortamların önemsendiği,
- Okul ortamını paylaşanlar için ortak hedeflerin konulduğu ve bunun için çaba sarf edildiği,
- Öğretim programlarının öğrenci ve çevre sakinleri merkezli uygulandığı,
- İletişim kanallarının doğru ve etkili kullanıldığı eğitim ortamının oluşturulması önemlidir.

Okullar Hayat Olsun projesinde okulların sahip olması gereken özelliklerin yanı sıra, belirli ilkeleri de benimsemiş olmaları gerekmektedir. Üzerinde durulması gereken ilkeler,

- Projenin hedeflerini ve faaliyetlerini ilgili birimlerle ortaklaşa belirlemek,
- Sorumlulukları uygun şekilde paylaşmak,
- Gelişim için sürekli gayret göstermek,
- Hayat boyu öğrenmeyi davranışa dönüştürmek,
- Değişik etkinliklerle projeyi canlı tutmak,
- Katılımcıların saygınlığını artırmak,

- Etkinliklerde eğlenceye de yer vermek,
- Tek tip düşüncelere yer vermemek ve kişilerin farklılıklardan dolayı ayırım yapmamak, farklılıklara saygılı olmak,
- Duygusal destek sağlamak,
- Sağlıklı davranış ve uygulamaları teşvik etmek, hijyenik, güvenli, tehlikesiz ve eğlenceli bir çevrenin garantisini vermek,
- Özellikle risk altındaki ailelere ve çocuklara karşılanabilir ve ulaşılabilir bir eğitim sağlamak,
- Projede yer alan eğitimcilerin kapasitesini, moralini, katılımını ve statüsünü artırmak, öğretmenlerin ve eğitimcilerin yeterli hizmet öncesi eğitime, hizmet içi desteğe ve profesyonel gelişim, statü ve gelire sahip olmalarını sağlamak olmalıdır.

Bireylerin bilişsel gelişimleri ve toplumsal yaşam kalitesinin gelişmesi okulda sağlanır. Öğrenci, bir birey olarak yaratıcılığını, eleştirel kimliğini ve toplum içindeki rolünü, eğitim sürecindeki deneyimleriyle geliştirir. Ayrıca, kuramsal ve teknik bilgi kadar sanatsal etkinlikler de eğitim önemli bir parçasıdır, etik ve estetik algılamaların da gelişmesi desteklenmelidir (meb-unıcef çocuk dostu okul kılavuzu, 2002).

Proje içerisinde bulunması ile alınacak hasılanın artırılabilceği değerlendirilen eğitim konuları ve etkinlikler aşağıda sunulmuştur;

- İnsan hakları ve çocuk hakları,
- Toplumsal cinsiyet algısı,
- Çevreyi tanıma ve çevreyle etkileşim,
- Etkili iletişim,
- Problem çözme,
- Etkili ekip geliştirme,
- Karar alma,
- Davranış geliştirme,
- Etkili öğrenme ve öğretme,
- Hafıza geliştirme,
- Diyalog ağırlıklı konuşma,
- Etkili değerlendirme yöntemleri,

- Etkili liderlik,
- Hayal odaları (Yaratıcı etkinlik).

Okullarımızın bir rutin olarak yaşanmadığı, her gün yeni heyecanlarla gidilen, nasıl daha iyi yapılabilir diye çaba harcanan mekânlar olması gerekmektedir.

Eğitimin her toplumda özel bir önemi olmuştur. Eğitim bir yandan geçmişe bakmayı, ama ona takılmamayı, diğer yandan geleceğe bakarak, insanın yaratıcılığını keyifli bir arayış ve gezintiye çıkarır. Bu anlamda eğitim, insan ve toplum için bir yeniden inşa aracıdır. Dünya döndükçe insandaki merak ve öğrenme isteği bitmeyeceğine göre, insan ve toplumun kendini yeniden üretmesinde eğitime çok iş düşecektir.

Bütün okulları, proje kapsamında yer alan okulların sahip olduğu seviyelerde iyileştirmek devletin görevi olmalıdır. Kısıtlı iyileştirme politikaları projenin yaygınlaştırılmasının önünde bir engel olarak durmaktadır. Projeler hazırlarken geneli düşünmek yerine zaten daha iyi okulları daha da iyileştirmek diğer okulların daha da körelmesine neden olabileceği unutulmamalıdır.

Öğrenme ihtiyaçları doğrultusunda etkinliklerin çeşitlendirilmesi projenin toplumda yaygınlaşmasına ve öğrenmeye katılımın artmasına yol açacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Türkiye Yerel Belediyeler Birliği arasında imzalanan protokolle 2012 yılından itibaren uygulanmaya konulan Okullar Hayat Olsun projesi önemli imkânlar sunmaktadır. Örgün eğitim kurumlarının fiziki mekânlarının öğrenme ihtiyaçları doğrultusunda okul saatleri dışında kullanılması amacını taşıyan bu projenin etkin bir biçimde uygulanması, öğrenme mekânlarını arttıracığı gibi öğrenmeye ve bilgiye ulaşmayı da kolaylaştıracaktır.

KAYNAKÇA

- Adler, Richard P. ve Goggin, Judy. "What do we mean by "civic engagement"?" *Journal of Transformative Education*, 3(3), 2005: 236-253.
- Akgün, İsmail H. ve Şimşek, Nihat. "*Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması*" 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2011.
- Ameln, Ralf Von. "*Belediyelerdeki Vatandaşlar İçin Daha İyi Hizmetler*", Özelleştirme ve Mali Gücün Güçlendirilmesi. 21 Yüzyılda Yerel Yönetimler. Ankara: Konrad Adenaur Vakfı, Ofset Fotomat, 2000.
- Arslan, M. M. "*Türkiye'de Yaygın Eğitimin Yasal Çerçevesi ve Uygulamaları*" Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1991.
- Bircan, İsmail. "Türk Eğitim Sisteminde Yerinden Yönetim Modelleri", *Türk İdare Dergisi*, Sayı 391, 1991: 229.
- Doğan, Hıfzı. "Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 30 (1), 1997: 1-26.
- Dura, Cihan ve Atik Hayriye. *Bilgi Toplumu, Bilgi Ekonomisi ve Türkiye*, İstanbul: Literatür Yayınları, 2002.
- Ekiz, Durmuş. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 2. Baskı)*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2009.
- Jacoby, Barbara. *Service-Learning in Today's Higher Education*, Service Learning in Higher Education, edited by Barbara Jacoby, et al. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers, 1996.
- Kayaalp, İsa. *Eğitimde İletişim Dili*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayıncılık, 2002.
- Keskin, Nuray E. "Eğitimde Reform" Kamu Yönetimi I. Ulusal Kurultayı, Malatya 18-19, 2003: 7.

- Kızılılık, Recep. *“Türk ve Liberal Batı Demokrasilerinin Yerel Yönetim Sistemlerindeki Eğilimler”*, Ankara, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Derneği Yayınları, Yayın No:19, Lazer Ofset, 2003: 148.
- Kızılloluk, Hakkı. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (Editör: Adil Türkoğlu), Ankara: Mikro Yayınları, 2002.
- Kurt, İhsan. *Yetişkin Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.
- Kurt, Türker. “Eğitim Yönetiminde Yerelleşme Eğilimi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 3(14), 2006: 61.
- MEB -UNICEF Çocuk Dostu okul Kılavuzu, Ankara, 2002.
- Tepe, Arif. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulaması: İSMEK, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- TÜSİAD. Yerel Yönetimler Sorunlar, Çözümler, İstanbul: TÜS İAD Yay, 1995: 112.
- TÜSİAD. Türkiye’de Yeniden Yapılanma Arayışları , İstanbul: TÜSİAD Yay., 2005: 46
- Wood, David. *How Children Think and Learn*, Second Ed. USA: Blackwell Publishers Inc, 1998.
- Yıldırım, Ramazan. *Öğrenmeyi Öğrenmek*, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2001.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (2. baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005.
- Yin, Robert K. *Case Study Research: Design And Methods*. Third Edition. Thousand Oaks, CA.: Sage Publications, 2003.
- Güneş, İsmail. Yerel Yönetimler Dersliği. <http://idari.cu.edu.tr/igunes/yerel/yy-21.htm>, erişim tarihi, 11.01.2013.
- Milli Eğitim Bakanlığı, <http://www.meb.gov.tr>, erişim tarihi, 25.12.2013.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Okullar Hayat Olsun Protokol Metni, <http://okullarhayatolsun.meb.gov.tr/>, erişim tarihi, 05.09.2013.
- UNICEF, <http://www.unief.org/turkey/dn/_ge28.html>, Erişim Tarihi 20.04.2006.
- Wikipedia, <http://tr.wikipedia.org>, erişim tarihi, 14.03.2014.

EKLER

EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU (YÖNETİCİ GÖRÜŞME FORMU)

EK-2 KİŞİSEL BİLGİ FORMU (ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU)

EK-3 KİŞİSEL BİLGİ FORMU (ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU)

EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU (YÖNETİCİ GÖRÜŞME FORMU)

1-Hangi okul mezunusunuz?

2-Kaç yaşındasınız?

3-Cinsiyetiniz?

A) Kadın

B) Erkek

4- Kaç yıldır yöneticilik yapıyorsunuz?

5- Yöneticilik statünüz nedir?

6- Okullar Hayat Olsun projesinin size göre amacı nedir?

7- Okullar Hayat Olsun projesinin öğrenmeye katkısı ve getirisi nelerdir?

8- Okullar Hayat Olsun projesinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

9- Okullar Hayat Olsun projesindeki etkinlikler ve uygulamalar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

10-Proje sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı, belediye ve diğer kurum ve kuruluşlardan yeterli destek verilmekte midir?

11- Projenin hedefleri doğrultusunda beklenen ölçüde bir ilerleme sağlandığını düşünüyorsanız proje devam ettirilmeli midir?

12- Sizce bu projenin öğrenci, öğretmen ve veliler açısından getirileri nelerdir?

EK-2 KİŞİSEL BİLGİ FORMU (ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU)

1-Hangi okul mezunusunuz?

2-Kaç yaşındasınız?

3-Cinsiyetiniz?

A) Kadın

B) Erkek

4- Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz?

5- Proje kapsamında yürütmekte olduğunuz etkinlik nedir?

6- Yürüttüğünüz etkinlikleri değerlendirir misiniz? Size nasıl faydası oldu?

7- Okullar Hayat Olsun projesinin size göre amacı nedir?

8- Okullar Hayat Olsun projesinin öğrenmeye katkısı ve getirisi nelerdir?

9- Okullar Hayat Olsun projesinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

10- Okullar Hayat Olsun projesindeki etkinlikler ve uygulamalar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

11-Proje sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı, belediye ve diğer kurum ve kuruluşlardan yeterli destek verilmekte midir?

12- Projenin hedefleri doğrultusunda beklenen ölçüde bir ilerleme sağlandığını düşünüyorsanız proje devam ettirilmeli midir?

13- Sizce bu projenin öğrenci, öğretmen ve veliler açısından getirileri nelerdir?

EK-3 KİŞİSEL BİLGİ FORMU (ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU)

1-Hangi okulda okuyorsunuz?

2-Kaç yaşındasınız?

3-Cinsiyetiniz?

A) Kız

B) Erkek

4- Okullar Hayat Olsun projesi kapsamında ders dışı zamanlarda okulda size sunulan hangi etkinliklere katılıyorsunuz?

5-Bu proje kapsamında hangi etkinliklerin de yer almasını isterdiniz?

6-Okullar Hayat Olsun projesinin size faydaları nelerdir?

7- Okullar Hayat Olsun projesinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?